ҲУРРИЯТ

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

5 - 11 июль 2000 йил

27 (180) -сон

Чоршанба кунлари чиқади   1996 йил декабрдан чоп этила бошлаган

Кунлардан бир куни хўжалик корига ярайди деб 15500 кило селитра келтирилса, махсус жой бўлмагани сабабли у чуқурроқ кавланган жойга тўкиб қўйилса ва орадан 4 ой ўтиб селитранинг 742 килосини шамол учириб кетган бўлса, оқибати нима кечади? Ким қандай жазо олади? 2-БЕТ

Қозоғистон парламенти "Республиканинг биринчи президенти тўғрисида"ги қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда маъқуллади: БУНДАН КИМ МАНФААТДОР? ХАЛҚМИ, МУХОЛИФАТМИ ЁКИ "ХАЛҚ ЙЎЛБОШЧИСИ"? 3-БЕТ

Нарданинг алдоқчи завқи ҳақида қизиқ ҳангома! 4-БЕТ

МУЛОҚОТ

ПАРЛАМЕНТ ИСЛОҲОТИГА БАҒИШЛАНДИ

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Конрад Аденауэр жамғармаси ва Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази ҳамкорликда мамлакатимизда фаолият юритаётган сиёсий партиялар раҳбарлари, вакиллари иштирокида "Парламент ислоҳоти — фуқаролик жамияти тараққиётида муҳим қадам" мавзуида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбирда Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида Президент И.Каримов ўртага ташлаган профессионал парламент хусусидаги фикрлари атрофида сўз юритилди. Маълумки, жаҳоннинг илғор ва ривожланган давлатларида икки палатали парламент фаолият юритиб, уларнинг асоси профессионал вакиллардан иборат. Давра суҳбатида иштирок этган Ўзбекистон Халқ демократик партияси, "Адолат", "Миллий тикланиш" ва "Фидокорлар" Миллий демократик партиялари вакиллари парламент ислоҳотидан кўзланган мақсад, бу йўлда қилиниши лозим ишлар ва вазифалар, шунингдек, халқаро парламент институтлари иш тажрибалари юзасидан партиялари нуқтаи назарини баён этди, ислоҳ этилажак парламентимизнинг қай йўсинда фаолият юритиши борасида фикр ва мулоҳазаларини билдирди.

Анчагача чўзилган мулоқот ўта жонли баҳс-мунозарага бой ва танқидий руҳда ўтди.

Давра суҳбатида Олий мажлис депутатлари А.Турсунов, И.Ғафуров ва Конрад Аденауэр жамғармаси минтақавий директори В.Шрайбер иштирок этди.

Алижон ЭШБОЙ

Шукрона

МУЛОҲАЗА

МИЛЛИЙ ҒОЯ: ЖАҲОН ТАЖРИБАСИ

Президентимиз томонидан миллий мафкура ва миллий ғоя яратиш ҳақидаги ўта муҳим ва жиддий муаммонинг жамиятимиз муҳокамасига қўйилиши ҳамда бу ҳақда ҳамкасбаларимиз томонидан билдирилаётган қимматли фикрлар, таклифлар ўринли ва муҳимдир.

Мен ҳам сиёсатшунос олим сифатида миллий ғоя ҳақида жаҳон тажрибаси асосида ўз мулоҳазамни баён этмоқчиман.

Маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлган 200 га яқин давлатларнинг миллатлари халқаро муносабатларнинг субъектлари ҳисобланадилар. Уларнинг ҳар бирлари ўз миллий манфаатлари, миллий чегаралари, байроқлари, мадҳиялари ва гербларига эга бўлиб, уларда ушбу давлатларнинг миллий рамзлари акс эттирилган.

Жаҳондаги ана шу мавжуд сиёсий миллатлар аксариятининг ўз миллий ғоялари ҳам бўлиб, улар авваламбор ўз давлатлари миллий манфаатларидан келиб чиққандирлар. Миллий ғоялар давлат тузуми мустаҳкамлигига, турли миллат ва элатларнинг ягона мақсад сари жипслашувига, сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётига хизмат қилмоқда. Масалан, АҚШда "америкача истиснолик" узоқ вақт давомида миллий ғоя ҳисобланиб келди.

СССР тарқалгач, АҚШнинг жаҳонда ягона лидер, яъни етакчи бўлиб қолишга интилиши барча америкаликлар учун миллий ғоя бўлиб қолди. Югославиянинг Косовасида ҳам, Яқин Шарқда Ироқнинг вақти-вақти билан бомбардимон этиб турилиши билан ўз қудратини намойиш қилиш, Жануби-Шарқий Осиёда ва Африка қитъасида ҳам АҚШнинг стратегик ва миллий манфаатлари мавжуддир.

Россияда Ф.Достоевскийнинг "Олий ғоясиз инсон ҳам, миллат ҳам яшай олмайди" деган фикри бошқа рус намояндаларининг "рус ғояси" ни шакллантиришларида мана икки асрдан зиёд вақтда баҳс мавзуларига айланган.

Айрим араб давлатларида "араб ғояси" миллий ғоя ҳисобланади.

Испанияда миллатнинг католик черкови ва таълимотлари бирлиги миллий ғоя саналади ва ҳоказо.

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгач, халқаро муносабатларнинг тенг ҳуқуқли субъекти бўлди ва сиёсий миллат сифатида тан олинди.

Президентимизнинг миллий ғоя, миллий мафкура ўзида "жамиятимизда бугун мавжуд бўлган хилма-хил фикрлар ва ғоялар, эркин қарашлардан, ҳар қандай тоифалар ва гуруҳларнинг интилишлари ва умидларидан, ҳар қандай инсоннинг эътиқоди ва дунёқарашидан қатъи назар, уларнинг барчасини ягона миллий байроқ атрофида бирлаштирадиган, халқимиз ва давлатимизнинг дахлсизлигини асрайдиган, эл-юртимизни энг буюк мақсадлар сари чорлайдиган ягона ғоя — мафкура бўлиши керак" деган кўрсатмаларидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон миллий ғоясининг бош ўзаги сифатида "Озод Ватан — озод халқ" тушунчасини таклиф этаман.

Зеро, бунга қуйидаги омиллар мавжуд: биринчидан, азалдан ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида яшаган халқлар Ватанларининг озодлиги учун, мустақиллиги учун кураш олиб борганлар, Ватан сарҳадларининг тинчлигини сақлаш, уни ёвуз душманлардан ҳимоя қилишни улар ўзларининг энг муқаддас бурчлари деб билганлар. Тарихимиздан бунга кўплаб мисолларни келтиришимиз мумкин: араб халифалигига қарши курашда Абу Муслим ва Муқанналар жасорати, Чингизхон қўшинларига қарши Ватан озодлиги йўлида ўз жонини аямаган Жалолиддин Мангуберди, Нажмиддин Кубро, Темур Маликларнинг қаҳрамонона ҳаёти, олий ҳазрат, соҳибқирон Амир Темурнинг марказлашган, кучли давлат тузиб, унинг сарҳадларини мустаҳкамлашдаги фаолиятларидир.

Россиянинг истилоси ва ҳукмронлигига қарши халқимизнинг олиб борган кураши, Пўлатхон (Мулло Исҳоқ), Қурбонжон Додхоҳ, Дукчи Эшон қўзғолонлари, 1916 йилги халқ қўзғолонларининг асосий мақсадлари ҳам Ватан озодлиги — халқ озодлигига қаратилган эди.

Иккинчидан, 20-аср бошларида яшаган жадидчи боболаримизнинг Ватанимиз озодлиги ва истиқлоли йўлида шаҳид кетганликлари ва уларнинг пок руҳлари ҳурмати; учинчидан, эркин демократик ва ҳуқуқий давлат қуришни бош мақсад қилган, Ўзбекистон Республикаси биринчи Президенти И.А.Каримов таъкидлаганидек, озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсад эканлигига асосланади. Мустақиллик туфайли Ватанимиз озод бўлди, халқимиз озод бўлди, энди галдаги вазифа шу Ватанда яшаётган халқларнинг бой ва фаровон ҳаётларини таъминлашдан иборат. Бунда Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси олдида жиддий ва масъулиятли бурчлар бор бўлиб, энг аввало, ҳар ким ўз ўрнида виждонан меҳнат қилмоғи, Ватаннинг буюк келажагини яратишга ўзининг ҳиссасини қўшмоғи лозим. Меҳнат бой ва фаровон ҳаёт манбаидир.

Шуҳрат ҒОЙИБНАЗАРОВ,
сиёсий фанлар доктори,
Ўзбекистон Республикаси
ИИВ Академияси
профессори

ТАНҚИД

"ПАТРИОТ" БУВА ЁКИ ИККИ БОЙВАЧЧАНИНГ БАШАРАСИ

Абдукарим ака маҳалламиз оқсоқолларидан. Кўп йиллар мобайнида халқ таълимида фаолият кўрсатган. Халқ маорифи аълочиси. Ҳозир пенсияда, қарилик гаштини суриб, эл-юрт ҳурматида. Тўрт ўғил ва икки қизнинг отаси, ўн икки набиранинг севимли бобаси.

Орзу-ҳавасда Абдукарим ака яқинда катта набираси Абдусатторни ҳарбий хизматга жўнатиш муносабати билан эл-юртга ош берди. Шу куни маҳалла аҳли, узоқ-яқиндаги қариндошлар, бўлажак аскарнинг жўралари, қўйингки, Абдукарим акани биладиган каттами-кичик, барча-барча у кишининг хонадонига тонг саҳарлаб ташриф буюришди.

Ош охирлаб, биз Абдукарим аканинг қистови билан эндигина столга ўтирган эдик, икки киши, савлатли, ўзларига бино қўйган, кийинишларидан ва ўзларини тутишларидан бирон-бир каттароқ идора раҳбарлари бўлсалар керак, ён-атрофдагилар билан бош қимирлатиб сўрашишди-да, ёнимизга ўтиришди. Шу ерда ҳозир бўлган Абдукарим ака меҳмонлар билан саломлашди. Меҳмонлардан бири киноя билан:

— Набирани армияга жўнатяпсизми?

— Ҳа, энди, йигитлик бурчини ўтаб қайтсин, дадаси ва амакилари ҳам ҳарбий хизматда бўлган. Қолаверса, энди илгариги армияда эмас, ўзимизда, ўзбек армиясида хизмат қилади. Ахир бу кунларга етишишнинг ўзи бўлмади-ку!

Абдукарим ака гапни бошқа ёққа буриш мақсадида мавзуни ўзгартирмоқчи бўлган эди, меҳмонлардан иккинчиси гапни бўлиб:

— "Патриот"лигингиз қолмади-қолмади-да, Абдукарим ака, мана "биз"га айтмайсизми, набирангизни муқобил хизматга олиб қолмаймизми? Ёки бошқа бирон-бир йўлини топардик. Битта сизнинг набирангиз билан бутун бошли армия тўхтаб қолмасди. Бунинг устига бош набирангиз. Бизга ўхшаб битта "дўкон"ни очиб берсангиз, набирангиз тирикчилигини ўтказиб юраверарди. А, лаббай?! — дея ҳамроҳини туртиб қўйди.

— Набирамнинг ўзи шуни хоҳлаяпти, буниси ҳам майли-я, хизматдан сўнг профессионал армияда хизмат қилиш учун олий ҳарбий ўқишга кирмоқчи. Тўртта синфдоши билан келишиб олибди.

— ...

Меҳмонлар бир-бирларига қараб қўйишди-да номигагина лаганга қўл текизган бўлиб, сўнг рухсат сўраб ўринларидан туришди. Абдукарим ака уларни эшиккача кузатди. Кузатиш давомида суҳбат қай мазмунда, қай тарзда давом этди, буни билмадим. Абдукарим ака меҳмонлар ўтирган тўқ кулранг "Мерседес" автомобилини кўздан узоқлашгунга қадар кузатиб турди. Хаёлга чўмган, бошини бир-икки сарак-сарак қилган ҳолда, ички кечинмаларини билдирмасликка ҳаракат қилиб бизга яқинлашди.

— Яхши ўтирибсизларми?

Стол атрофидагилар бўлажак аскарни ҳарбий хизматни аъло даражада ўтаб қайтишига истак билдириб, Аллоҳдан юртимиз тинчлигини сўраб ўрнимиздан турдик.

Шу куни кечгача "икки меҳмон"нинг юз кўриниши кўз олдимдан кетмади, айниқса, айтган сўзлари қулоғим остида қайта-қайта такрорланаверди.

— "Патриот"лигингиз қолмади-қолмади-да, Абдукарим ака...

Ўта камтарин, юксак маданиятли Абдукарим аканинг бўлажак аскар набираси Абдусатторнинг мақсади, унинг узил-кесил бир қарорга келганлиги ҳақидаги жавоби "меҳмон"ларга қандай таъсир қилди, билмадим, лекин менинг тасаввуримда улар ушбу даврада ўзларини қандайдир якка, энг даҳшатлиси, бегона ҳис қилдилар.

Абдуазим АЛИМОВ,
тележурналист

НАШР

"SOG'LOM AVLOD" ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН!

Куни кеча республика миқёсида нишонланган Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг касб байрамлари куни яна бир янги нашр —"Sog'lom avlod" газетасининг илк сони муштарийлар қўлига тегди.

"Sog'lom avlod" газетаси маънавий-ижтимоий, тиббий-маърифий ҳафтанома бўлиб, унинг бош мақсади ва асосий вазифаси соғлом авлод тарбияси ва уларнинг ҳар томонлама, ҳам маънавий, ҳам жисмонан, ҳам руҳан камолотга эришувида саъй-ҳаракатларни амалга оширишдир.

"Соғлом авлод" давлат дастурининг биринчи йўналишида аввало балоғат ёшига етган қизларимизни мактабдаёқ оилавий ҳаётга руҳий, жисмоний ва тиббий жиҳатдан тайёрлашни йўлга қўйиш зарурлиги таъкидланди. Газетанинг "БАЛОҒАТ БЕКАТИ" деб номланган рукни ана шу йўналишга бағишланган.

Давлат дастурининг иккинчи йўналиши янги никоҳланувчи ёшлар онгида соғлом оила тушунчаларини шакллантиришдир. Бу мавзуни газета "ОҚ ОЛМА, ҚИЗИЛ ОЛМА" рукнида ёритиб боради.

Учинчи йўналиш, учинчи вазифа — она-бола муҳофазаси. Улар элимиз одамларининг бағридаги тумор. Шунинг учун ҳам бу рукннинг номи "ТУМОР" деб номланди.

Бир ёшгача бўлган гўдаклар тарбияси — тўртинчи йўналиш. Халқимиз уларни "БЕШИКДАГИ БЕК БОЛА" деб ардоқлайди. Газета саҳифасининг номи ҳам ана шу халқ ижоди маҳсулидан олинди.

Бир ёшдан 5-6 ёшгача бўлган гўдакларга эътибор бешинчи вазифа. Бу даврда бола тафаккурида олам мунавварлаша боради. Шу боис саҳифа "МУНАВВАР ОЛАМ" деб номланган.

Жамиятнинг маънавияти ногиронларга бўлган муносабат билан ҳам белгиланади. Бу олтинчи йўналишдир.

Кўнгли яримларнинг дилини олмоқ Макка зиёрати билан тенгдир, дейилади ҳадисларда. Шунинг учун ҳам бу йўналишни "КЎНГИЛ КАЪБАДИР" деб номланган.

Янги ҳафталик нашр оила, оналик ва болалик муҳофазасини давлат сиёсати даражасига кўтаришда Президентимизнинг фидойилик билан қилаётган саъй-ҳаракатларини умумхалқ ҳаракатига айлантиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади, деб умид қиламиз. Газета бош муҳаррири Раъно Зариповага ва таҳририят ходимларига хайрли ишларида ижодий зафарлар тилаймиз.

Шаҳноза ҒОЙИПОВА,
Жаҳонгир ЙЎЛЧИЕВ

"ЭНГ УЛУҒ, ЭНГ АЗИЗ"

танлови учун

мақола,
эшиттириш,
кўрсатувлар матнини,
фотосуратлар,
тасвирий санъат

асарларини қабул қилиш муддати охирламоқда!

Сизларни энг улуғ, энг азиз танловга таклиф этамиз!!!

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси
Республика "Тасвирий ойина" уюшмаси

Маълумот учун тел: 144-69-65   144-64-62

ОЧИҚ ЧЎНТАК!

Ҳурматли "Ҳуррият"чилар!

Ўтган сонларнинг бирида таҳририятлар биноси остидаги ошхона ҳисобчиси турмушга чиққанлиги боис матбуотчиларнинг насияга овқат олиб ейишлари гумонлигича қолаётгани ҳақида ёзибсизлар. Эътироз-ку, йўқ. Матбуотчилар насияга овқат еса егандир, насиб қилса бундан кейин ҳам ейдир (берсалар, албатта!). Лекин журналист халқи сўзни ҳеч қачон насияга қолдирган эмас! Шуниям илова қилиб ўтмабсизлар-да. Ҳар ҳолда, қолдирса ҳам фақат арзимас қалам ҳақи ёки арзимаган маошини вақтинча қолдиради. Чунким, ҳисобчи қиз матбуотчиларни тушунгани каби журналист ҳам жонажон газетасининг ҳасби ҳолини тушунадир, қистовга олмайдир.

Айтгандай, сизнинг байрамингиз бўлиб ўтди. Табриклайман, ҳамкасб насияхўрлар! Бахтингизга, илоё, ҳисобчи қизлар ўзидан кўпайсин! (бошқа қуруқ тилаклар барибир бир тушлик бўлмайдир)

Қулоғимга чалароқ чалинганига қараганда, шу байрам муносабати бирла "Зарафшон"ми, телеминора ресторанимиё иккаласиммми(!), матбуотчиларга насияга зиёфат берганмиш! Ё бу фақат миш-мишмикан? Хуллас, биров у дейди, биров бу.

Миш-мишлар рост бўлса, ким кўп — бу ресторанларга кириб томоша қилиб оғзи тановул қилиб чўнтаги очилмаган матбуотчилар кўп, майли, насияга бўлса ҳам бир кўриб савобини олишар. А, нима дедингиз? Лаббай, газетда ишлайдиғонларнинг шундоғам чўнтаги очиқ дейсизми, йўғ-е, жаа обрўйимизни туширманг. Очиқ чўнтакда қалам турармиди?!

Қаттиқ (қотган нондай) эҳтиром ила

кўп йиллик НАСИЯХЎР

ОЛ-А!

ҚИЗИЛ МАЙДОН ЭМАС, МУСТАҚИЛЛИК МАЙДОНИ!

Ақлимизни таниб, оқ-қорани ажрата бошлаган кезларимизда мактабда айрим устозларимиз мамлакатимиз пойтахти Тошкент ҳақида, ундаги сўлим масканлар ҳақида гапириб беришарди. Гапиришга гапиришар эди-ю, аммо нима сабабдан бу жойларнинг аксарият қисми бизга нотаниш исмлар ва атамалар билан номланишини тушунтиришга келганда уларда журъат, тўғрироғи, тушунтиришга хоҳиш етишмасди.

Ўша вақтларда бир устозимиз пойтахт марказидаги турли тантана-ю байрамлар нишонланадиган "Қизил майдон" ҳозирги "Мустақиллик майдони"ни таърифлаб бердилар. Устозимиз гапирар эдилару, негадир бу жой номини айтганларида юзларида ранжиш аломати сезилиб турарди. Улар "Қизил майдон" деган номнинг "қизил"ини тушириб "майдон" деб гапирардилар.

Вақти келиб олий маълумотли, ўша даврда бошқаларга қараганда бирмунча фикри теран, лекин ўз фикрини эркин баён қилишдан истиҳола қилган устозимнинг нега бу номни бунчалик ранжиб тилга олганларини кейинроқ тушундим.

Ишдан кейин уйга қайтаётиб трамвайга чиқдим. Бир йўловчи, чамамда, меҳмон бўлса керак, ҳамроҳига шаҳарни таърифлаб борарди. Бир пайт гапга чечан йўловчи мен фахрланадиган жойни мен ёмон кўрадиган, нафратланадиган жумла билан "Қизил майдон", — деди ҳамроҳига билағонлик қилиб. Мен у кишидан ҳақорат эшитган кишидек таъсирланиб, орқамга бурилдим-да, "Мустақиллик майдони" деб тузатишдан бошқа сўз айтолмадим.

Баҳриддин МИНГБОЕВ

Бир пайтлар ўзбек тилига давлат тили мақоми берамиз дедик. Бундай мақом берилди. Алифбони ўзгартирамиз дедик, бу ҳақда қарор чиқарилди. Янги алифбони ишлатяпмиз ҳам. Баъзан ўринли, баъзан...

AVTOMOYKA. ZAMENA MASLA

Бунисига нима қилсак?..

ҚИЁС

Италиялик жамиятшунослар тадқиқотига кўра, 16 ёшдан ошган қизларнинг "шерик"лари томонидан камида бир маротаба калтакланиши Японияда 59, Канадада 29, АҚШда 28, Швейцарияда 20 фоизни ташкил этмокда

ЙЎҒ-Э!

Тенге барибир сўм бўлолмайди

РАҚАМ

Ҳозирга қадар Эрон Ислом Жумҳурияти ҳуқуқ-тартибот идораларидан 3000 киши гиёҳвандлик моддалари контрабандаси билан шуғулланувчиларга қарши курашда жон берган

ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

МУАММО

ФЕРМЕР ЕРГА МУҲТОЖ

Қашқадарёлик икки фермер имзоси билан таҳририятга тушган шикоят аризанинг қайд қилинган санаси 1999 йилнинг 10 августи эди. Шундан буён аризани қўлтиққа уриб Қамашига неча марта борганимнинг ҳам ҳисобини йўқотдим. Фермерлар аризасида: "Молимизни кўпайтирдик, энди қонун доирасида ҳар бир шартли мол учун қанча ер талаб қилинса шуни берсаларинг. Токай бир парча ерга қисиниб қоламиз. Қамашида ер қаҳатми ёки амалдаги қонунлар бизнинг туманга тегишли эмасми?", — деган мазмунда илтимос қилишган, холос.

Гапнинг индаллоси шуки, қарийб бир йилдан буён туман ҳокимлиги билан айтишиб, газета таҳририятига шикоят кўтариб келишдан чарчамаётган Шермамат ва Қаҳрамон Омоновларнинг қўяётган талаби тўғри. Негаки, 10 гектар ерда деҳқончилик қилаётган "Омон" ва 5 гектар ерда деҳқончилик қилаётган "Истиқбол" фермер хўжаликларининг ҳар бирига яна 8 гектардан қўшимча ер керак. Фермерликни ривожлантириш учун имкониятлар анча қулай бўлган Қамашида уларнинг бу даражада овора қилиниши, тўғриси, бизга ҳам қоронғи. Туманда йилдан-йилга фермерлар сафи кенгайиш ўрнига камайиб бораётганлигининг туб илдизи худди ана шу сарсонгарчилик, эътиборсизликлар замирида бўлса, ажабмас.

"Талаб қилган ерни олишолмаслигимиз хўжалик раисларининг кайфиятига боғлиқ бўлиб қолган, — дейди Шерматбой, — раис хоҳласа, фермернинг кўчасида байрам, йўқса, йиллаб овора бўлиб юраверасан".

Биз фермерлар талаби хусусида туман ҳокими билан телефон орқали гаплашдиқ.

"Муаммо бўлиши мумкин эмас, — дедилар ҳоким бува, — биз ҳимоя қилмасак ким қилади?!"

Ишондик ва фермер акаларга ҳам тушунтирдикки, туман раҳбаридан яхшироқ ҳимоячиларинг йўқ.

Афсус, орадан яна анча ўтса ҳамки, масала ҳал этилмади.

Шикоятни қўлтиқлаб, Қамашига бордик, ҳокимнинг биринчи муовини А.Ҳақбердиев: "Хўжалик рози бўлса ер берилади", — деди.

Туман ҳокимлиги қошидаги махсус комиссия аъзолари (А.Ҳақбердиев шу комиссия раиси) мазкур масалани ўрганиб, ҳар икки фермерга қўшимча ер бериш тўғрисидаги хулосага келиб, йиғилиш қарори билан тасдиқланган.

Ҳай-ҳай, шундай нуфузли комиссия раиси сифатида ҳар икки фермер хўжалигига қўшимча ер бериш тўғрисида биринчилардан бўлиб хулоса берган ҳоким муовини хўжалик йиғилишида шу хулосаларини очиқ-ойдин айтолмабдилар.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Ҳар иккала фермернинг қўлида "Ғиштли" жамоа хўжалиги бошқарув аъзоларининг "Истиқбол" ҳамда "Омон" фермер хўжалиги фаолиятини кенгайтириш учун қўшимча ер бериш тўғрисидаги умумий йиғилиш қароридан нусха берилган. Аммо кейинги йиғилишда муҳтарам муовин ўзларининг аввалги хулосаларини қайтариб олиш учун "биринчи йиғилиш баённомаси хўжаликнинг буйруқлар дафтарига киритилган бўлсада, муҳр билан тасдиқланмаган", деган баҳонани рўкач қилиб оладилар.

Ажабки, фермерлар қўлидаги йиғилиш баённомаси кўчирмасида муҳр ва имзо бўлгани ҳолда буйруқлар дафтарида муҳр босилмай қолганини тушунмадик.

"Ғиштли" жамоа ширкат хўжалиги раиси Алиқул Шоймардоновга учрашдик. "Фермерларни қўллаб-қувватламаслик бугунги ислоҳотлар талабини тушунмаслик-ку, мухбир ука, — дея бизни қаршиладилар раис. — Истасак-истамасак вақти келиб ерга фақат фермерлар эгалик қилишади. Укаларимизга, албатта, ер берамиз..."

Хуллас, бу гал сидқидилдан ишондик. Суҳбатимиз қиш чилласида бўлган, демак Омоновлар баҳорги ишларни кенгайтирилган ерлардан бошлашлари керак эди.

Кейин яна билдикки, ер берилмасмиш, тамом-вассалом. Яна туман ҳокимининг шахсан ўзлари билан боғландик. Айтдиларки, "Яқинда фермерлар билан учрашиб, масалани узил-кесил ҳал қилдик. Ғалла ўрилгач, фермерлар ўзларига ажратилган қўшимча ерга эгалик қилишлари мумкин".

Фермерлар эса: "Бариси ёлғон, бизни ҳеч ким чақирмагани йўқ, ер бериш тўғрисида-ку, гап ҳам бўлмаган.

Президентимизнинг Олий Мажлиснинг иккинчи чақириқ биринчи ва иккинчи сессияси ҳамда Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида фермерлар, тадбиркорлар ишига, айниқса, туманларда турли хил тўсиқлар бўлаётгани, қоғозбозлик иллати чуқур илдиз отгани хусусида куюниб гапирганларидан кейин биз ҳам бу масалада ижобий ўзгариш бўлар, деган умидда эдик, афсус, ундай бўлмади..." дея ўкиндилар.

Қизиқ, Қамашида қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни тўғри амалга оширишга ким монелик қилмоқда? Туман ҳокимлигими, хўжалик раисларими ёки фермерлар?

Даврон ОРИПОВ,
"Ҳуррият"нинг махсус мухбири

ЖАВОБ

"СУРХОНДАРЁЛИК МАГЕЛЛАН"

("Ҳуррият", 2000 йил 29 март, 13-сон)

Сурхондарё вилояти прокуратураси томонидан "Ҳуррият" мустақил газетасида 2000 йил 29 март куни 13-сонида чоп этилган "Сурхондарёлик Магеллан" мақоласи юзасидан ўтказилган текширишда қуйидагилар аниқланди:

...Даъвогар Алланов Тўхта томонидан жавобгар Қосимов Қаршига нисбатан 1999 йил 22 декабрь куни Денов туман судига даъво ариза билан мурожаат қилиб, "жавобгардан 2427600 сўм келтирилган моддий зарарни ундиришни сўраган". Шу куннинг ўзида фуқаролик иши туман судининг судьяси Ж.Қароровнинг иш юритувига қабул қилиниб, ишнинг кўрилиши 1999 йил 29 декабрь кунига тайинланган. 1999 йил 29 декабрь куни иш бўйича томонлар узрсиз сабабларга кўра суд мажлисига етиб келмаганлиги учун ишни кўришлик бошқа кунга қолдирилган.

Суд ташаббуси билан Денов шаҳар "Истиқлол" бўрдоқичилик хусусий корхонаси қўшимча жавобгар сифатида ишга жалб қилинган. Ишни кўришлик 2000 йил 26 январь кунида бошланиб иш учун аҳамиятли далиллар тўпланган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 07.03.2000 йил кунги Фармойишига кўра Денов туман судининг судьяси Ж.Қароров 07.03.2000 йилдан Ангор тумани судининг раиси лавозимига ўтганлиги муносабати билан ушбу фуқаролик ишини узлуксиз давом эттириш мақсадида фуқаролик иши Ангор тумани судига олиб берилган. 2000 йилнинг 11 март кунги даъвогарнинг адвокати С.Ўроқовнинг судга ёзма илтимосномасига кўра иш 2000 йилнинг апрель ойида кўрилиши сўралган.

Ушбу иш Ангор тумани судида 12.04.2000 йил куни кўрилиб, даъвогар Алланов Тўхтанинг жавобгари Қосимов Қарши ва Денов шаҳар "Истиқлол" бўрдоқичилик ҳиссадорлик жамиятига нисбатан 2427700 сўм етказилган моддий зарарни ва 5000000 сўмлик маънавий зарарни ундириш ҳақидаги даъвоси қисман қаноатлантирилиб, жавобгар "Истиқлол" бўрдоқичилик ҳиссадорлик жамиятидан Алланов Тўхта фойдасига 1559480 сўм ундириш, ҳиссадорлик жамиятидан 400000 сўм маънавий зарар ундириш, Денов шаҳар халқ банкидан Алланов Тўхта фойдасига 84830 сўм ундириш ҳақида ҳал қилув қарори чиқарилган.

Б.Г.НУРМУҲАМЕДОВ,
Сурхондарё вилоят прокурори,
адлия катта маслаҳатчиси

Жавоб бироз қисқартирилган ҳолда, таҳрирсиз чоп этилди.

МУНОЗАРА

МУХБИРнинг раҳбари - ХОЛИСЛИК

"Фидокор" газетасида "урилган" жарқўрғонлик Абдураҳмон Туропов мухбирдан норози

Ўтган йилнинг 10 июнида "Фидокор"да "Пул яхшими, пиёз..." сарлавҳали мақола чоп этилди. Мақолада Жарқўрғон тумани хусусийлаштириш бўлими бошлиғи А.Туропов обдон танқид қилинди. Ана шу танқиддан сўнг бўлим бошлиғига муносабат ўзгарди. Одамлар Туроповга бошқача кўз билан қарай бошладилар. Очиғи, Абдураҳмон аканинг боши ҳам бўлди. Ориятнинг зўридан кўчага ҳам чиқа олмади. Мақоладаги аччиқ-чучук гаплар янгамизнинг ҳам тобини қочирди...

Гапни бу тарзда бошлашимизнинг асосий сабаби таҳририятга тушган шикоят юзасидан юборилган мухбир воқеликни бир томонлама ёритди. Ишга ғараз аралашди. Мухбир тажрибасизлигига бориб, кўнгилбўшлик қилди. Шикоятчининг арзини тўласича "тасдиқлаб" келаверди. Шикоят орқасида нималар, кимлар борлигини синчиклаб ўрганмади. Оқибатда... А. Туропов, "Бу журналист деганларининг ҳам раҳбари бордир?" деган ширин хаёлда Тошкент сари йўл олди. Тошкентда у кишига кимдир "журналистда раҳбар бўлмайди, сиз, яхшиси "Ҳуррият"га боринг, улар шикоят билан кўпроқ шуғулланади" деб маслаҳат берибди. Шу тариқа А.Туропов "Ҳуррият"га келаверибди. Аризабозликка деярли кўникиб улгурган "Ҳуррият"чилар Абдураҳмон аканинг аризасини ҳам одатдагидек ўрганмоқ ниятида олиб қолаверишди. Бироқ қарасаки, ариза бир "ҳамкасб"имиз (бундан сўнг шартли равишда "ҳамкасб" деб атаймиз) устидан эди.

Хўш, энди нима қилмоқ керак? Ахир бунақаси "Ҳуррият"чилар тажрибасида учрамаган эди? "Қарға қарғанинг кўзини чўқимас" қабилида ушбу шикоятни ўзимиздан соқит қилиб қўя қолсак ҳам бўладигандек эди. Бироқ, кап-катта одам Жарғўрғондай жойдан адолат излаб келган экан, буни "Фидокор"чи биродарларимиз ("Пул яхшими, пиёз..." мақоласи муаллифи бўлмиш ҳамкасбимиз аллақачон ишдан бўшаб улгурган экан) бизни тўғри тушунадилар деган умидда Туроповнинг важларини эшитиб кўришни лозим топдик.

"Фидокор"даги мақолада "ҳамкасб"имиз ишни "иш бор жойда камчилик... ва қонунбузарликлар ҳам бўлиб туради..." деган шиор А.Туроповга тегишли дея бўлим бошлиғининг нафсониятига тегиш билан бошлаган. Сўнгра Абдураҳмон Туроповнинг 1997-98 йиллардаги Ҳамид Олимжон деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасидаги раислик фаолияти-ю, унда қилган қонунбузарликлари хусусидаги фактларни қалаштириб, "давринг келди, сур бегим" деган нақлни жиноятқорона тарзда ўзлаштириб олганлик"да айблади. Бу каби "айблов"лардан сўнг таҳририятга келган Абдураҳмон аканинг сўзларига ишонишга юрагимиз дов бермади. Ва воқеани жойида ўрганиш учун Жарқўрғонга мухбиримиз Холиқ Хурсандовни юбордик.

Мухбир қайта текширув ўтказди. Мақолага дахлдор барча тафсилотларни ўрганди. Одамлар билан гаплашди. Ва ишга доир барча ҳужжатлар йиғилган қалингина папка-ю, "ҳамкасб"имиз таъкидлаганидек, "хизмат сафари хулоса"сини жўнатди. Қарангки, икки ҳамкасбнинг хулосалари бир-бирига сира ўхшамасди. Яъни, мухбиримиз А.Туроповнинг ҳеч қанақанги қонунбузар эмаслиги, балки қаттиққўл раҳбар эканлигини таъкидлайди. Қолаверса, Туроповнинг раислиги даврида хўжаликнинг барча кўрсаткичлари ўсгани, "ҳамкасб"имиз қонунбузарлик деб атаган буйруғу кўрсатмалар туман ҳокимлиги билан маслаҳатлашилган, ҳоким қарорлари билан тасдиқланган ҳолда рўй берганди. "Пул яхшими, пиёз..." да айтилган фермерлар ҳуқуқининг қўпол равишда бузилгани, уларнинг қўлидан ҳеч қандай сабабсиз штамп ва муҳрларнинг тортиб олиниши ҳам "ҳамкасб"имиз ёзганчалик тўғри чиқмади. Қолаверса, "ҳамкасб"имиз туман Давлат назорат бўлими бошлиғи Чўтпўлат Абдурайимовнинг тафтиш ҳужжатларидан кўчирмани ҳам ўзига "мослаштириб" олган кўринади. Чунки, мухбиримизга берилган кўрсатмаларда айни шахс мутлақо бошқа нарсани таъкидлаган.

Шу билан мухтасар қораламага нуқта қўяверсак ҳам бўлаверарди. Аммо элда бир гап бор: "Шохига урсанг, туёғи зирқирайди". Абдураҳмон Туроповнинг "ҳамкасб"имизнинг устидан қилган шикояти журналист сифатида бизга ҳам ботди. "Ҳамкасб"имиз етказган озми-кўпми азиятдан биз ҳам хижолат чекдик. Ҳеч бир журналист ҳамкасбимиз бундай хижолатли ҳолатга тушмаслигини истадик.

Дарвоқе, А.Туропов пойтахтга келганида кимдир "журналистда раҳбар бўлмайди" дебди, биз бу гапга унчалик қўшилмадик, зеро, журналистнинг, мухбирнинг доимий раҳбари бор, бу – холислик! Шуни ёдда сақлаган мухбир ҳеч қачон адашмайди.

ХАТЛАР БЎЛИМИ

Маош:
- Ҳой, ноинсоф, тўхта, етиб олай!..

ҲИМОЯ

ЖАЗОНИНГ ИСБОТИ АСОСЛИМИ?

Кунлардан бир куни хўжалик корига ярайди деб 15500 кило селитра келтирилса, махсус жой бўлмагани сабабли у чуқурроқ кавланган жойга тўкиб қўйилса ва орадан 4 ой ўтиб селитранинг 742 килосини шамол учириб кетган бўлса, оқибати нима кечади? Ким қандай жазо олади? Воқеанинг давомини Самарқанддан эшитинг

Самарқанд вилоят прокуратураси терговчиси Б.Муртазоев томонидан тайёрланиб, 1999 йил 20 майда вилоят прокурорининг ўринбосари А.Азляров тасдиқлаган айблов хулосасида: **"...Рустам Ёрқулов Каттақўрғон туманидаги "Асалчи" жамоа хўжалиги раиси ўринбосари лавозимида ишлаб, мансабини суиистеъмол қилиб..., ғайриқонуний ҳаракатлар содир этаётганлигини билатуриб..., мансаб ваколатини суиистеъмол қилиб...,** (мансаб ваколати билан боғлиқ бундай таъкидлар ўнлаб такрорланади), **ўзгалар мулкини талон-тарож қилган ва жамоа хўжалигига жуда катта миқдорда (?) зарар етказган"**, дейилади. Бундай таъкидлар 1999 йил 28 июлда Каттақўрғон шаҳар суди судьяси У.Қувонов раислигида чиқарилган ҳукмда ҳам тўла такрорланиб: **Р.Ёрқулов мулкни талон-тарож этганлиги учун Жиноят Кодексининг 167-модда, 3-қисми "А" банди билан 6 йилга, мансаб ваколатини суиистеъмол қилиш йўли билан катта миқдорда зарар етказганлиги учун Жиноят Кодексининг 205-модда, 2-қисми "А" банди билан 5 йилга озодликдан маҳрум қилинган.** Суд иккала жазони қисман омухталаштириб 7 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси белгилаган. Мол-мулки давлат фойдасига мусодара этилган.

Судланувчи ва унинг адвокати М.Жўрақуловнинг норозилик аризаси Самарқанд вилоят суди ҳайъатида кўрилиб, ҳукм ўз кучида қолдирилган.

Р.Ёрқуловга қўйилган биринчи айбда у — мансабдор шахс дейилган. Аслида, эса у бор-йўғи звено бошлиғи бўлган. Расман мансабдор бўлмаган одамни мансабдорлик ваколатини суиистеъмол қилган деб айблашнинг ўзи кулгили эмасми? У 1998 йили 16 июлда "Агрокимё" ташкилотидан, жамоа хўжалигининг ишонч қоғози билан 15500 кило селитра олиб келган ва бу ўғит кирим қилинмаган. Расмий ҳужжатга кўра хўжаликда ўғит сақлайдиган омборхона бўлмаганлиги боис селитра чоҳ жойга тўкиб қўйилган. Орадан 4 ой ўтиб, ушбу ўғит қайта ўлчанганида 742 кило, яъни 5335 (беш минг уч юз ўттиз беш) сўмлик миқдорда кам чиққан. На тергов, на суд жараёнида на Ёрқулов, на бошқа шахснинг бу ўғитларни ўзлаштиргани ёхуд талон-тарож этганлиги аниқланган. Ўғит жойида турибди. У трактор тележкасига ортилган, туширилган, очиқ шароитда 4 ой сақланган. Бу аҳволдаги селитра табиий равишда камайиши, шамолга учиши, сочилиши мумкин. **Бировга берилганлиги ёки сотиб юборилганлиги ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ.** Шу миқдордаги селитранинг ана шундай шароитда 4 ойда қанча камайишини малакали мутахассис чақириб илмий асосда қайта аниқлаш тўғрисидаги адвокат М.Жўрақуловнинг талабномаси суд томонидан ҳеч қандай асоссиз бежавоб қолдирилган.(?)

Борингки, ният адолатни тиклаш бўлса кўрилган 5335 сўмлик зарарни, бир неча баробар миқдорда жарима тариқасида ундириш ҳам мумкин эди-ку? Акс ҳолда, табиий тарзда камайган селитрани талон-тарож этганликда айблаб, оддий звено бошлиғини сунъий равишда мансабдор шахсга айлантириб, жиноятчи "ясаш"дан муддао не?

Ҳали айтганимиздек, мазкур ишда инсон тақдирига нописандлик уфуриб турибди. Прокуратура юқоридаги, мантиқан бир-бирини инкор қилувчи важу корсонларни "рад этиб бўлмас далиллар" дея талқин этишда давом эта бориб Р.Ёрқуловни мансаб мавқеини суиистеъмол қилиб мулкни ўзлаштириш, талон-тарож этишда 167-модданинг 3-қисм, "В" банди билан айблаган. Одил судлов эса бу ҳолатларни мутлақо муҳокама этмасдан, ўз ҳукмига "...терговда тўғри малакаланган" жумласини қўшадию, юқоридаги 167-модданинг "А"(?) банди билан 6 йил озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинлаган. Бу "В" билан "А"нинг фарқи кундай аён... На суд ҳукмида, на Р.Ёрқуловнинг назорат тартибидаги шикоятига берилган вилоят суди раисининг жавобида бу англашилмовчиликларга изоҳ топа оламиз...

"Асалчи" жамоа хўжалиги илгари бўш ётган 10 гектар ерни текислаб пахта экишга қарор қилади. Р.Ёрқулов "Асалчи" жамоа хўжалигида звено бошлиғи бўлиб ишлаб келган ва мазкур жамоа қошида ташкил этилган "Баҳодир" деҳқон-фермер хўжалигига раҳбар этиб тайинланган. У шартномага кўра етиштирилган 12981 кг ҳосилни Каттақўрғон тумани пахта заводига топширган. Бу ҳолат бўйича на Р.Ёрқулов, на бошқа бирор шахс бирор сўм моддий манфаат кўрмаган. Муҳими, пахта давлатга топширилган. "Асалчи" жамоа хўжалиги билан фермер хўжалиги ўртасида шартномага доир баҳслар бўлса, у хўжалик суди орқали ҳал этилиши лозим эди.

"...Эримнинг мутлақо айби йўқ. Олти фарзандим билан қийналиб кетдим. Унинг оғир хасталигига қарамасдан суд залидан қамоққа олишди. Имкони бўлса ёрдам беринг...". Энди Шарофат Ёрқулованинг мактубидаги қатъий ишонч сингиган хитоблар тобора ўзгача жаранглай бошлади.

Р.Ёрқуловнинг ҳаракатларида қоида бузишлар ва ҳар хил камчиликлар кўп, албатта. Унинг уқувсизлиги, масъулиятни яхши ҳис этмаганлиги туфайли қатор муаммолар келиб чиққанлигини инкор этмоқчи эмасмиз. Лекин, булар фуқаролик ишлари билан боғлиқ ҳолатлар эмасми?

Хўш, Р.Ёрқулов ишида мулки талон этилган, у туфайли моддий зарар кўрган даъвогар ким ўзи? Ҳеч ким унинг устидан даъвогар бўлиб бирон жойга шикоят ёзмаган-ку? Аслида, "Асалчи" жамоа хўжалиги раҳбари устидан жиноий иш очилган ва тергов мобайнида..., ўрмонга ўт кетса, ҳўл-қуруқ баробар ёнади деганларидек, селитра воқеаси ана шу ишга қўшилиб кетган. Суд ана шу "ўрмон"даги ҳўлни ҳўлга, қуруқни қуруққа ажратиши лозим эди. Зеро, одил судлов бошқа, тўқайдаги ёнғин бошқа.

Балки, биз назардан қочирган бошқа қандайдир қонунбузарлик ҳолатлари бордир? Балки, биз ортиқча ачиниш туйғуларига берилиб, айрим қонун моддаларини хато талқин этаётгандирмиз? Қонунни сув қилиб ичиб юборган тажрибали суд ҳакамлари ҳукмига, уларнинг нуфузи, илми-имонига соя ташлайдиган гумонлар қилишга ҳаққимиз йўқ, албатта. Биз фақат уларнинг ўзлари олиб борган суд жараёни ва шу жараён натижаси — суд ҳукмини мантиқан таҳлил этишга уриндик, холос. Асосий айбни инкор этувчи:

— "Агрокимё" ташкилотининг ўғитнинг табиий камайиши ҳақидаги маълумоти ва шу ташкилот ҳисобчисининг шу ҳақда берган кўрсатмаси;

— Р.Ёрқуловнинг расман мансабдорлик ваколати бўлмаганлиги ҳақидаги ҳужжатлар;

— Суд мажлисида прокуратура вакилининг иштирок этмаганлиги;

— "Асалчи" жамоа хўжалиги билан "Баҳодир" фермер хўжалиги ўртасидаги шартнома;

— 10 гектар пахта экилган ерга Р.Ёрқуловнинг ўз ҳисобидан қилган харажатлари;

— Р.Ёрқуловнинг касаллиги ҳақидаги врач кўрсатмаси каби суд жараёнида ҳисобга олиниши шарт бўлган, негадир эътиборсиз қолдирилган кўплаб ҳолатлар борки, уларни аниқлаб, таҳлил қилмасдан ҳақиқатни аниқлаш мушкулдек туюлди бизга. Тергов ва суд жараёнида айрим ҳақиқатни ойдинлаштириши мумкин бўлган фактларга атайлаб эътибор берилмасдан, айрим айбни оғирлаштирувчи ҳолатларга ортиқча урғу берилганлигини мазкур суд ҳукмининг ўзи холис тасдиқлаб турибди.

Аксарият ҳолларда суд ҳукмидан норози томон ҳибсда сақланиб, унинг ўзини ҳимоя этиш имкони чекланган бўлади. Агарда, у ноҳақ ҳукм этилса янада қийин. Жазоланганларнинг ичида мени тўғри жазолашди, мен аслида жиноятчиман, дейдиганларни топиш нечоғлик қийин бўлса, мен фалон одамга жазо тайин этишда хато қилибман дейдиган марду майдон қозини ҳам топиш шунчалик мушкул. Балким, ўз хатосини англаб уни тузатган судьяни рағбатлантиришни қоидага киритиш зарурдир. Судья нотўғри ҳукм чиқарганлигини билса-ю, жазодан қўрқиб уни эътироф эта олмаса? Унга ҳам қийин.

"...Маҳкумларга, айрим адашган ва хато қилган кишиларга нисбатан кечиримли бўлиш, бағрикенглик қилиш, биринчидан, давлатимиз қонунларининг инсонпарварлик тамойилини рўёбга чиқаради; иккинчидан, ўша шахсларни жамиятга, оиласи ва фарзандлари даврасига қайтиб тезроқ тузалиш йўлига тушиб олишларига кўмаклашади", деб ёзади "Мустақилликнинг мақсади инсонни улуғлашдир" сарлавҳали мақоласида ("Қонун ҳимоясида" журнали, 2.02.2000 йил. 5-бет) **Республика Бош прокурорининг биринчи ўринбосари Азимжон Эргашев.** Бу мулоҳазалар кишини беихтиёр кенгликка ундайди.

Ҳамроқул АСҚАР,
Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси аъзоси

...Боланинг кўнгли тарвузда...

МУНОСАБАТ

КУЧЛИ МУАССИС — КУЧЛИ ГАЗЕТА

"Ҳуррият"нинг 2000 йил 24 май сонида босилган Ўзбекистон ОАВ демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси масъул котиби А.Абдураҳмоновнинг "Мухбир кепти, нима бўпти ёхуд туман газеталари керак... ми?" сарлавҳали мақоласини таҳририятимиз ходимлари билан бирга ўқиб чиқдик. Худди шу мақола Хоразм вилояти ҳокимлигида ҳоким ўринбосари Б.Раҳимов иштирокида муҳаррирлар билан ўтказилган йиғилишда ҳам кўриб чиқилди.

Очиқ тан олиб, эътироф этиш керакки, газета ҳаётимизнинг ўта нозик ва долзарб муаммолари бўйича баҳсталаб, мунозарали мавзуларга қўл урмоқда. Бу, албатта, ўз навбатида газетанинг мухлислари орасида обрў-эътиборини оширишга хизмат қилади. Бошқа таҳририятлар бундан ўрнак олса арзийди.

Албатта, ҳар бир газетанинг даврийлиги ва қанча нусхада чиқишидан қатъий назар, ўз муштарийлари бор. Ўз устида ишламаётган туман газетаси ва унинг ходимлари бўлиши мумкиндир, лекин савия, мундарижа, мавзу ва мазмун жиҳатидан вилоят, ҳатто, республика газеталаридан қолишмаётган туман газеталари ҳам бор.

Туман газеталарини собиқ шўролар даврида ҳам "иқтисодий зарар келтирувчи соҳа" қабилида тугатиб кўришди. Яъни, туманлараро газеталарга айлантиришган эди. Барибир ўзини оқламади. Қайтанга "Сенинг туманингдан кўпроқ, меникидан озроқ мақола "ёритилди" деб, кўнгил қолишлар бўлган.

Тўғри, Жўра Умарқулов ўз муносабатида Германияда туман газеталари вилоят газеталарига бирлашганини ёзади. Нега энди биз улардан андоза олишимиз лозим? Бу ўринда шарт-шароитни ҳам ҳисобга олиш керак.

Марказий газеталар узоқдаги муштарийларига етиб боргунча туман газеталари тарқалиб, ўқилиб бўлади. Бу ҳамкорлик кўмак эмасми? Қолаверса, буларнинг обуна баҳоси ҳам арзон.

Газетанинг мазмундорлиги ва таъсирчанлигини ошириш, мавзулар танлаш, жанрлардан фойдаланиш, кадрлар малакасини ошириш, ёш журналистларни ишга қабул қилиш кўп жиҳатдан муҳаррирга боғлиқ. Муҳаррирнинг бағрикенглиги, мушоҳадаси, узоқни кўра билиши кўп нарсани ҳал қилади. Тадбиркорлик ва ишбилармонлик фазилатларига эга бўлган, бозор муносабатларини тушунган муҳаррир газетанинг узлуксиз чиқишини таъминлай олади. Газетани иккита нарса: обуна ва реклама-эълонлардан келадиган фойда кўпроқ таъминлайди. "Хива тонги"да "Гиламчи", "Байтул ҳикма", "Талаба", "Маҳалла" ("Хива гилами" ҳиссадорлик жамияти, Маъмун академияси, ўрта махсус ўқув юртлари, "Маҳалла" хайрия жамғармаси) каби тижорат саҳифалари эълон қилинмоқдаки, бу иккала томон учун ҳам ўзаро манфаатли ва фойдалидир.

Бир пайтлар ёшлар матбуотига муҳаррирлик қилган Р.Шоғуломовнинг энг яхши фазилатларидан бири — мақола ёзиб келсак, сарлавҳаси ёқмаса, ўнтагача янги сарлавҳа ўйлаб, ёзиб келишни тайинлардилар. Биз билан шу даргоҳда ишлаган Умида Абдуазимова оддий хабарларни ҳам расмий тилда эмас, балки шеърий йўналишда ёзишга ҳаракат қилардилар. Мавзу танлаш, оддий тилда ёзиш аслида муштарийни ўзига яқинлаштириш демакдир.

Фикримча, туман газетаси хусусида шу туманнинг ҳокими ва газетанинг муҳаррири биргалашиб жиддий, дўппини бир жойга қўйиб ўйлаб кўришлари керак. Агар муассис қанчалик кучли бўлса, демак ўша газета ҳам кучли бўлади. Қизиқарли, шов-шувларга сабаб бўлувчи мақола муаллифини қўллаб-қувватлаб, моддий ва маънавий рағбатлантириб борилса, журналистда янги мавзуларни қаламга олиш умиди туғилади. Туманимиз ҳокими, Олий Мажлис депутати М.Мадаминов журналистлар билан бўлган учрашувда "Ёв қурол билан ололмаган қалъани сизлар қалам билан оласизлар" деган иборани ишлатиб, кўнглимизни кўтарган эдилар. Ҳақиқатан ҳам, журналистнинг қалами — ғоявий қурол, у фақат яхшиликка, бугунги ва эртанги кунимизга хизмат қилиши керак.

Матбуот умумжамоатчиликнинг фикрини уйғотувчи восита, ҳаётимиз кўзгуси. Ютуқ ҳам, камчилик, нуқсонлар ҳам бирдек акс этиши керак. Бир донишманд: "Мен сизнинг фикрларингизга қўшилмайман, лекин уни эркин, очиқ айта олишингиз учун жонимни ҳам беришга тайёрман" деганди. Шу боис фикрлар қанчалик кўп билдирилса, ривожланишга шунчалик кўпроқ хизмат қилган бўлади.

Шержон МАШАРИПОВ,
Хива туман "Хива тонги" газетаси муҳаррири

ЖАВОБ

ФОЙДАЛИ ҚЎНҒИРОҚ БЎЛДИ

"Оқ дўппи, кўк дўппи, шляпа қаён кетди?"
"Ҳуррият", 2000 йил 17-23 май, 20-сон

"Ҳуррият" газетасининг 173-сонида чоп этилган "Оқ дўппи, кўк дўппи, шляпа қаён кетди?" мақоласи "Халқ таълими" журнали таҳририятида муҳокама қилинди. Аввало, мақола бошланишида танқидчи ота-бола, кузатувчи суҳбатини чиройли фантазия билан тўқиганидек, педагог ва ўқувчилар ҳам дарс жараёнида шундай усулдан фойдаланишлари мумкинлиги айтилди. "Чўкаётган кема" борасидаги эътироз бўйича ҳам ўқувчининг "капитан" буйруғини кутиб ўтирмай, балки ўзи мустақил капитан вазифасини бажаришга киришуви муҳим эканини таъкидланди. Ахир шундагина унинг мустақил фикрлаш лаёқати ойдинлашади-да.

Чиндан ҳам мақолада дастлаб қўлланган "шляпа" сўзи ўрнига, кейинчалик "дўппи" ишлатилган. Шунингдек, ҳарфий хатолар ҳам бор. Бунинг учун муштарийлардан узр сўраймиз. Бу ҳол яқинда таҳририятнинг нашр ишларида компьютер технологиясига ўтгани, бу борада яхши тажриба йўқлиги билан изоҳланади.

Таҳририят ходимлари келгусида бу масалага жиддий эътибор бериши лозимлиги уқтирилди.

Умуман, мақола таҳририятда иш сифатини янада оширишга, ҳушёрликка даъват қилувчи фойдали қўнғироқ бўлгани эътироф этилди.

"Халқ таълими" журнали таҳририяти

МАҒРИБУ МАШРИҚ
INTERNATIONAL LIFE

ҚИСҚА-ҚИСҚА

АНЖУМАН ЯКУНЛАНДИ

Нишопурда Умар Хайём юбилейига бағишланган халқаро конференция ўз ишига якун ясади. Бу конференция маданият ва ислом тараққиёти, тадқиқот ва технология вазирликлари ҳамда 2000 нафар маҳаллий ва хорижий хайёмшунослар, тадқиқотчилар, олимлар, адиблар ва шоирлар иштирокида ўтказилди.

Конференциянинг 7 моддадан иборат резолюциясида иштирокчилар Хайём даҳосини янада яхшироқ ўрганиш ва Нишопур ҳакимининг асл ва ҳақиқий сиймосини яратиш истагини билдирдилар.

Уч кун давомида Эрон, Франция, Германия, Ўзбекистон, Испания, Ҳиндистон, Тожикистон, Грузия, Америка ва Швейцария мамлакатларидан келган тадқиқотчи ва олимлар Хайём ҳақидаги илмий-тадқиқот мақолалари билан маърузалар қилдилар.

Эрон Ислом Жумҳурияти хабарномаси асосида
Ш.ҚУРБОНОВ тайёрлади

АЁЛЛАРГА ҲУҚУҚ БЕРИЛДИ

Албатта, биз ҳеч кимнинг оиласидан ажралишини ёки бева бўлиб қолишини истамаймиз. Аёл кишининг энг олий бахти — оила, фарзанд ташвишлари. Лекин ҳаётда ҳамма нарса бўлиши мумкин. Кимдир "ярми" ни тополмай бошқа биров билан, яна кимдир ота-она истаги билан турмуш қуришади. Натижада... Ҳа, ажралиш куйини чалишга тўғри келади.

Қизғин тортишувлардан кейин Миср парламенти тарихий қонун қабул қилди. Унга кўра аёллар ҳуқуқи мисли кўрилмаган даражада кенгайтирилди. Эндиликда мисрлик аёллар эр-хотиннинг характерлари тўғри келмай қолганлигини сабаб қилиб, ажралиш учун ариза бериш ҳуқуқига эга бўлдилар. Илгарилари Миср Араб Республикаси қонунлари буни арзигулик сабаб деб ҳисобламас эди.

Шу пайтгача хотин ташаббуси билан ажралиш амалда ниҳоятда қийин эди. Бунинг устига мисрлик аёллар талоқни талаб этиши мумкин бўлган бирдан-бир баҳона эркак томонидан хотинга нисбатан шафқатсизларча муомала қилганлиги ҳисобланарди. Миср Араб Республикаси фуқароси бўлган аёл бундай муомала ҳақида инкор этиб бўлмайдиган далиллар тақдим этган тақдирдагина суд мурувват кўрсатишига умид боғлаш мумкин эди.

Эркаклар эса ҳар қандай сабабни рўкач қилиб, ажралиб кетаверардилар. Бунга далил-исботлар излаш ва тақдим этиш учун ўзларини қийнаб ўтиришмасди.

Биз эса ер юзининг барча давлатларидаги аёллар ҳеч қачон ажралиш учун судга ариза беролмасликларини истаймиз.

РИЧМОНДНИНГ "ПАРВОЗ"И

"Вашингтон Уизардс" жамоасининг етакчи ўйинчиларидан бири Митч Ричмонд яқин орада ўзининг янги жамоаси билан бирга 4 йиллик шартномага имзо чекиши ва миллий баскетбол ташкилотининг энг юқори маош соҳибига айланиши кутилмоқда. "The Washington Times" газетасининг таъкидлашича, келишувнинг бир йиллик даврида Ричмонд 10 млн. долларга эга бўлиши лозим. Бу вақтда эса унинг энг зўр ҳамкасбларидан бўлмиш Лэтрелл Спрюэлл, Коби Брайантлар 9 млн. доллар билан кифояланишади. Кейинчалик гонорари йилига 12,5 фоизга ошиб боради. Келишувнинг умумий суммаси 45 млн. доллардан ошиқ маблағни ташкил қилади. Ушбу шартномага Флоридада ўтказаётган дам олишдан бир ҳафта ўтиб имзо чекиши керак.

РАЙЛИ ШАРТНОМАНИ УЗАЙТИРДИ

"Майами хит"нинг бош мураббийси ва президенти Пэт Райли ўз жамоаси билан тузилган шартнома муддатини узайтирди. Бунинг асоси ноаниқ, аммо у ўз қувончини ёзма равишда оммавий ахборот воситаларига қуйидагича баён қилди: "Мен ва менинг оилам Майамини севиб қолдик, умид қиламанки, айнан мана шу шаҳарда ўз мураббийлик фаолиятимга якун ясайман".

Эслатиб ўтиш жоизки, 17 йиллик давр мобайнида Райли бошқарган жамоалар плей-оффдан ташқари чиқмаган. Тўрт карра чемпионликка эришган. Шунингдек, Райли NBAда ишловчи барча мураббийлар ичида мунтазам ўтказиладиган чемпионатлардаги ғалаба сони бўйича иккинчи, плей-оффдаги ғалабалар сони бўйича эса биринчи ўринни банд этиб турибди.

Раъно ЖЎРАЕВА тайёрлади

САФАР

НАТО: ТИНЧЛИК ЙЎЛИДА ҲАМКОРЛИК

НАТО Бош котиби Жорж Робертсоннинг Марказий Осиё давлатлари бўйлаб сафари бошланди. Сўнгги йилларда шиддат билан Шарққа томон кенгайиб бораётган ва 19 мамлакатни бирлаштирган НАТО Марказий Осиё республикалари билан ҳам Марказий ва Шарқий Европа мамлакатлари билан бўлгани каби алоқаларни мустаҳкамлашга ҳаракат қилмоқда. Ўтган йили НАТО Бош котиби этиб тайинланган Жорж Робертсон минтақага қиладиган сафари давомида Марказий Осиё республикалари билан мавжуд алоқаларни мустаҳкамлаш ниятида эканлигини таъкидлади.

Маълумки, Совет Иттифоқи парчаланиб, Марказий Осиё давлатлари ўз мустақиллигини қўлга киритгандан кейин дунёнинг турли сиёсий-иқтисодий ва ҳарбий ташкилотлари билан алоқаларни мустаҳкамлашга ҳаракат қилиб келмоқда. Улар НАТОнинг тинчлик йўлида ҳамкорлик дастурида иштирок этишлари ҳам фикримиз исботидир. Робертсон ўзининг Озодлик радиоси мухбирига берган интервьюсида айтишича, Марказий Осиё минтақасининг НАТО ва Ғарб дунёси учун аҳамияти жуда катта. Мазкур минтақа ўз тарихи, миллий, диний таркиби жиҳатидан муҳим аҳамиятга эга. Марказий Осиёнинг иқтисодий имкониятлари ҳамда геополитик жойлашуви мазкур минтақанинг аҳамияти нечоғлилигини кўрсатади. "Сафар давомида минтақага дўстлик ва шерикчилик ниятларини олиб бораман. Ҳамда Марказий Осиё давлатлари билан шерикчилик ва ҳамкорлик ўрнатиш борасидаги ўз қатъий қароримни билдираман", деди Жорж Робертсон. Сафар доирасида Робертсон Қозоғистон, Ўзбекистон, Туркманистон ва Қирғизистонда бўлади.

90-йиллар ўрталарида НАТОнинг тинчлик йўлида ҳамкорлик дастурига аъзо бўлган мазкур давлатлар 47 мамлакат ўзаро ҳамкорлик алоқаларини режалаштирадиган Евроатлантика ҳамкорлик кенгаши йиғинларида ҳам қатнашадилар. НАТО Бош котиби минтақага қиладиган сафари ана шу ҳамкорликни янада кенгайтиришга хизмат қилишини таъкидлади. Минтақа мамлакатлари билан НАТО ҳамкорлигининг мустаҳкамланиши уларнинг нафақат Россия ва яқин қўшнилари, балки Ғарбий Европа ва АҚШ билан яқинлашувларига хизмат қилади.

Маълумки, ўтган ҳафта МДҲ давлат раҳбарларининг Москва саммити чоғида хавфсизликни таъминлашга қаратилган янги ҳужжатлар имзоланди, Бу эса Ғарб мамлакатлари томонидан Россиянинг собиқ совет республикалари устидан таъсирини кучайтиришга бўлган ҳаракат деб тушунилди. Бироқ, бугунги кунда барча МДҲ давлатлари ўзлари учун Жануб томондан катта хавф борлигини сезиб туришибди. Москвада имзоланган ҳужжатлар эса ана шу хавфга биргаликда қарши кураш учун хизмат қилади. Робертсон Марказий Осиё давлатларида хавфсизлик борасидаги ҳамкорликни кенгайтириш Россия ва НАТО ўртасида зиддият туғдирмаслигини таъкидламоқда.

У ёки бу иттифоққа қўшилиш, ўз хавфсизлигини таъминлаш борасида қандай келишув ва битимлар имзолаш ҳар бир давлатнинг ўз иши эканлигини таъкидлаган НАТО Бош котиби бу блок билан ҳамкорликни қанчалар кучайтириш Марказий Осиё давлатлари хоҳишига ҳам боғлиқлигини таъкидлайди.

Ўзбекистон Республикаси ҳеч қандай ҳарбий блокларга ёки сиёсий-ҳарбий иттифоқларга аъзо бўлмайди дея таъкидлаганди Ўзбекистон Республикаси Президенти ўзининг "Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари" асарида.

Айни пайтда НАТО томони минтақа мамлакатлари тинчлик йўлида ҳамкорлик дастурида кўпроқ иштирок этишларини хоҳламоқда. Бу дастурлар эса таълим олиш, НАТО коллежларида ўқиш, инглиз тилини ўрганиш ҳамда атроф-муҳит ҳимоясига қаратилган дастурлардан иборатдир. НАТО Бош котиби Марказий Осиё ҳарбийлари ҳам яқин келажакда НАТОнинг тинчлик ўрнатиш операцияларига жалб этилишлари мумкинлигини айтди.

Ўзбекистон ҳам НАТО билан кенг доирада маслаҳатлашувлар олиб бораётган давлатлар сафига киради. Масалан, ўтган йили Қирғизистон жанубида юзага чиққан инқироз муносабати билан Евроатлантика ҳамкорлик кенгаши иштирокида Ўзбекистонда маслаҳатлашувлар ўтказилди. Марказий Осиё республикалари учун хавф бўлиб турган терроризмга қарши кураш масаласи тинчлик йўлида ҳамкорлик дастуридаги асосий жиҳатлардан биридир, деб таъкидлади Робертсон интервьюсида.

Шарофиддин ТЎЛАГАНОВ,
Саид Абдулазизбек ЮСУПОВ
тайёрлади

ПАРЛАМЕНТ

ЯНГИ ҚОНУН: КИМ МАНФААТДОР? ХАЛҚМИ, МУХОЛИФАТМИ ЁКИ "ХАЛҚ ЙЎЛБОШЧИСИ"?

Қозоғистон парламенти "Республиканинг биринчи президенти тўғрисида"ги қонун лойиҳасини иккинчи ўқишда маъқуллади. Мазкур қонун Президентнинг 2006 йил истеъфога чиққанидан кейинги мақомини белгилаб беради. Қозоғистон қонунчилигида бундай ўзгаришлар биринчи маротаба юз бераётгани йўқ. Н.Назарбоев ташаббуси билан президентлик сайловлари 1999 йили муддатидан илгари ўтказилди. Бундан ташқари конституцияга ҳам ўзгартириш киритилиб, президентликнинг бир муддати 7 йил қилиб белгиланган. Табиийки, бу ўзгартиришлар ва сайловга мухолифат вакилларининг қўйилмагани Ғарбнинг норозилигига сабаб бўлди. Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти сайлов натижаларини тан олмади.

27 июнь куни депутатлар қабул қилган янги қонунга кўра, Н.Назарбоев истеъфога чиққандан кейин ҳам бугунги президент ваколатларининг кўпчилигини сақлаб қолади. Булар қуйидагилардан иборат: жамият тараққиётининг муҳим масалалари юзасидан ташаббус билан халқ ва давлат органлари, амалдор шахсларга мурожаат қилиш; фавқулодда ва ҳарбий ҳолатлар жорий этиш; қуролли кучларни урушга жалб қилиш буйруғини бериш, Кадрлар сиёсати бўйича президентга таклифлар бериш ҳуқуқи; ҳукумат ва парламент мажлисларида иштирок этиш ва фикр билдириш, Қозоғистон халқлари ассамблеясини бошқариш; хавфсизлик кенгашининг аъзоси бўлиш; Тинчлик ва тараққиёт мукофотларини топшириш ҳуқуқига ва шунингдек, умрбод дахлсизлик мақомига эга бўлади.

Мазкур қонун лойиҳасини биринчи президентнинг ўзи тасдиқлаши лозим. Шундагина у юқорида таъкидлаб ўтилган имтиёзларга эга бўлади. Ҳукуматга қарашли Фуқаролар партиясининг Н.Назарбоевга қўшимча имтиёзлар бериш ташаббуси билан чиққан парламентдаги бир гуруҳ вакиллари фикрича, бу қарор мамлакатда ислоҳотлар давомийлигини таъминлайди. Аммо мухолиф партиялар ушбу қонуннинг қабул қилинишига кескин норозилик билдиришмоқда. Коммунистлар партияси етакчиси қабул қилинган қонун лойиҳасига баҳо берар экан, уни "конституцион ахлоқсизлик" дея баҳолади. Яна бир мухолиф сиёсатчи эса бу лойиҳанинг қабул қилиниши Қозоғистонда хонлик тузумини тиклаш билан баробарлигини айтиб: "... биз ҳамма жойга бонг уришимиз лозим деб ўйлайман. Акс ҳолда Қозоғистон абадул-абад халқаро ҳуқуқдан, демократиядан бехабар мамлакат номини олади", дея таъкидлади.

Тортишувлардан ўзини четда тутиб келаётган Н.Назарбоев бу янгиликдан Москва сафари чоғида хабар топганини билдирган. У: "Менинг хон ёки бир умрлик президент бўлиш ниятим йўқ", деди ва парламент ишларига аралаша олмаслигини ҳам айтди. Президент парламент қабул қилган қонунга нисбатан бирор бир фикр билдирмаган.

Иккинчи ўқишда қабул қилинган қонун лойиҳасига бир қатор ўзгартиришлар киритилди. Хусусан, "Миллат йўлбошчиси" атамаси "Халқ йўлбошчиси" номи билан ўзгартирилди.

Россия газеталари Қозоғистон парламенти қабул қилган янги қонунни турлича изоҳламоқда, "Сегодня" газетасининг ёзишича, Қозоғистон президенти қўшни Хитой раҳбари тажрибасини танлаган.

Хориж матбуоти асосида
А.СОИБНАЗАРОВ тайёрлади

МАВЛУД

ИСЛОМДАГИ ҲАҚИҚАТ

(Охири. Боши ўтган сонда)

Воқеа бундай бошланган эди: Байтул Мақдисда истиқомат қилувчи, бокира, Аллоҳга тақвода бўлган Марям исмли қиз, ўзи яшаб турган шаҳардан четга чиқишни кўнгли тусайди. Албатта, бу Аллоҳдан ўша бандасига қилинган ҳидоят хабари эди. Бу, ўша, дунёга Исо алайҳиссаломни берган Аллоҳнинг суюкли бандаси, онамиз Биби Марям эдилар. Бани Исроил қавмидаги жаҳолат ҳаддан ошган замонлар эмасми, одамлар олдинги пайғамбарлар келтирган шариатни унутишганди. Хуллас, ер юзига яна пайғамбар келиш даври яқинлашганди. Азалдан танланган қоидага кўра, тўғри йўлдан адашган кимсалар орасидан пайғамбар чиқиш вақти келган эди. Бу ишда Аллоҳ бокира қиз Марямни танлади. Марям шаҳардан чиқиб, ёлғизликда яшар экан, кунлардан бирида унга Жаброил алайҳиссалом одам суратида юзма-юз келди ва деди: "Қўрқмагин, мен фақат сенга бир покиза ўғил ҳадя қилиш учун келган Парвардигорингнинг элчисидирман" ("Марям" сураси, 19-оят).

Марям бу ҳолатдан ҳайрон бўлиб, ўзининг бокира қиз эканлигини, турмуш қурмаганини, Аллоҳдан қўрқиб доимо тақвода юришлигини фариштага эслатди. Жаброил алайҳиссалом эса Аллоҳ уни танлаганини, бокира қиз ҳолида ҳам Парвардигор ирода этса, фарзанд туғиши мумкинлигини тушунтирди. Илоҳий ҳукмга кўра Жаброил алайҳиссалом Марямнинг либоси ёқасидан пуфлади, у Исо алайҳиссаломга ҳомиладор бўлди. Вақти-соати етиб, Марямни тўлғоқ тутди. Аллоҳ шу ондаёқ Марямга ўз мўъжизаларини ошкор қила бошлади. Сувсиз ерда ариқ пайдо бўлди ва тўлиб сув оқди. Бу сув Марямга истеъмол қилиши ва ювиниб, покиза бўлиши учун пайдо қилинганди. Сўнг, унга хурмо дарахтини силкитиш буюрилди. Ундан янги мева ерга узилиб тушди. Бу унинг истеъмоли учун Парвардигор мўъжизаси эди. Марям туғилган чақалоқни олиб ўз қавмига қайтди. Буни кўрган одамлар дарҳол маломат қилишга тутиндилар.

"...Эй, Марям, сен ҳеч ким қилмаган ишни қилдинг-ку! Эй, Хоруннинг синглиси, сенинг отанг ёмон одам эмас, онанг ҳам фоҳиша эмас эди-ку!" дедилар ("Марям" сураси, 27-28-оятлар).

Марямнинг насли тоза эканлиги ушбу муқаддас оятда ўз қавми тилидан тасдиқланмоқда, яъни одамлар унга "Эй, Хорун синглиси" деб мурожаат этяпти. Пайғамбарлар тарихидан маълумки, Хорун Аллоҳнинг маҳбуб пайғамбари Мусо алайҳиссаломнинг инисига берилган нисбат. Чунки Марям ўша Хорун алайҳиссалом наслидан эди. Қолаверса, унинг отаси Имрон, онаси Ханна ҳам тарбияли одамлар эди. Хуллас, Марямга нисбатан таъна-дашномлар бошланди. Аллоҳ эса уни бу бўҳтон ва гумонлардан пок эканлигини, ҳали йўргакда ётган ёш гўдак Исо алайҳиссаломни гапиртириш орқали исботлади.

Марям қавмига қайтмасдан бурун, унга, Аллоҳ тарафидан ҳеч кимга гапирмаслик, агар одамлар сўроқ-саволга тутгудек бўлишса, Аллоҳга рўза назир қилгани, шу кунларда гапирмасликка ният қилганини имо-ишора билан тушунтириш амр қилинганди. У шундай йўл тутди. Гўдакни кўрсатиб, бу ҳақда унинг ўзидан сўранглар деган маънода ишора қилди. Одамлар эса ажабланишди, ахир йўргакдаги гўдак нима ҳам дерди. Йўқ! Яна илоҳий мўъжиза юз берди. Гўдак — Исо алайҳиссалом тилга кирдилар. Онасининг пок эканлиги, бу иш Аллоҳнинг амри билан бўлгани, ўзини пайғамбар қилиб юборилгани тўғрисида гапириб берди. У ўзининг Аллоҳнинг бандаси эканлигини, унга шерик эмаслигини, Аллоҳ эмаслигини ёки унинг ўғли эмаслигини уқтирди. Исо алайҳиссалом атрофидагиларга ўзининг пайғамбар эканликларини таъкидлар эканлар, ўлим топишини, яна қайта тирилишини ҳам уқтирдилар. Хуллас, туҳмат ва гумонларга чек қўйилди. Қуръони каримда бу ҳақда Аллоҳ ўзининг қатъий ва ўзгармас ҳукмини баён қилди: "Улар, яъни яҳудий ва насронийлар шак-шубҳа қилаётган Исо бинни Марям ҳақидаги Аллоҳнинг ҳақ сўзи мана шудир. Аллоҳ учун ҳеч қандай бола тутиш жоиз эмас. У зот бундай нуқсондан покдир. У бирор ишни қилмоқни истаса фақат унга "Бўл" дер. Бас, ўша иш бўлади" ("Марям" сураси, 34-35-оятлар).

ТЎҒРИ ЙЎЛ

Бир куни пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом ҳузурларига икки киши келиб:

— Бизга мансаб берсангиз, — дейишди. Шунда Расулуллоҳ уларга:

— Биз бу нарсани сўраб келганларга ва унга ҳирс қўйганларга бермаймиз, — дея жавоб қилдилар.

Ислом тарихидаги яна бир ибратли воқеа.

Мазҳабимиз асосчиси имом Аъзам (Аллоҳ у зотдан рози бўлсин) шу даражада комил инсон эдиларки, ибодатда, тақвода, Аллоҳга яқинликда ўша даврда ва ундан кейин ҳам у зотга тенглашадиган киши бўлмаган. Илми шунчалик дарё эдики, Ҳақни ботилдан ажратишда Ислом фиқҳи (қонуншунослиги) бобида ул зотдан ўтказиб фикр айтадиган олим йўқ эди. Имом Абдуллоҳ ибн Муборак бу ҳақда: "Фиқҳда энг кучли одам Абу Ҳанифадир. Унга ўхшашини кўрмадим", — деб ёзади. Шофие разияллоҳу анҳу эса: "Ҳамма кишилар фиқҳда Абу Ҳанифага қарамдирлар", — деган эдилар. Ана шундай олим кишига неча марталаб мансаб, ҳукмдорлик тавсия қилинганда у киши қатъиян рад этдилар. Жумладан, умавийлар халифаси Ҳишом ибн Абдулмалик Абу Ҳанифани чақириб:

— Сизга шундай ҳуқуқ берамизки, сизнинг муҳрингизсиз бирор ҳукм ижро этилмайди, сизнинг муҳрингизсиз байтул молдан ҳеч нарса чиқарилмайди, — деганда, Абу Ҳанифа ўзларининг бу мансабга нолойиқ эканликларини айтганди. Бир неча йилдан сўнг ҳукмронлик аббосийлар қўлига ўтгач, халифа Абу Жаъфар ал-Мансур ҳам имом Аъзамга бош қозиликни таклиф қилди. Бунга жавобан Абу Ҳанифа шундай дедилар:

— Мен қозиликка ярамайман, бу мансабда ўтирган киши сени, фарзандларингни ва ёнингдагиларнинг зарарига ҳукм қилишга қодир бўлиши керак. Мен эса бундай қилолмайман.

Халифа имомга юзланиб сўради:

— Нима сабабдан мен юборган ҳадяларни қабул қилмаяпсиз?

Имом бу саволга ҳам шариат доирасида мукаммал жавоб қайтардилар.

— Менга ўз шахсий мол-дунёнгиздан ҳадя юбормадингиз, шу боис, рад этдим. Сиз юборган совғалар Байтул молдан (подшоҳлик хазинасидан), уни қабул қилишга ожизман, чунки мен мамлакатингиз сарҳадларини қўриқлаётган жангчи ёки уларнинг фарзанди бўлмасам. Фақир, ҳожатманд ҳам эмасманки, Байтул молдан ҳадя олсам.

Халифа бундан кейин ҳам Абу Ҳанифага қозилик мансабини бир неча маротаба таклиф қилса-да, ҳар гал рад жавоб олаверди.

Пайғамбаримиз Муҳаммад саллоллоҳу алайҳи вассаллам ҳаётлик даврларида ямanликларга шариат аҳкомларини ўргатиш, ихтилофли масалаларни ҳал этиш учун Муоз ибн Жабални юбора туриб ундан сўрадилар:

— Яманга борганингда, сенга бир масала ечими мушкул бўлса, қандай ҳукм чиқарасан?

Муоз ибн Жабал жавоб қилдилар:

Аллоҳнинг китоби билан.

Аллоҳнинг китобидан топа олмасанг-чи?

Аллоҳнинг пайғамбари суннати билан жавоб қиламан, — деди Муоз.

Аллоҳнинг пайғамбари суннатидан ҳам топа олмасанг-чи? — Яна сўрадилар Сарвари олам.

Ўз фикрим билан ижтиҳод қиламан, — деди саҳобий.

Расулуллоҳ бу жавобдан бениҳоя мамнун бўлдилар ва Муоз ибн Жабал ҳақига дуо қилдилар. Кейинчалик, пайғамбар билан саҳоба ўртасида бўлиб ўтган бу суҳбат бутун Ислом оламида фиқҳий масаланинг асоси сифатида қабул қилинди. Фиқҳшунос олимлар ўз илмий кашфиётларида, фиқҳий масалада тўрт нарсани асосий манба қилиб оладиган бўлишди. Биринчиси, Қуръони карим ҳукмлари, иккинчиси, Расулуллоҳ суннатлари, учинчиси, ижмоъ, яъни ўша даврдаги фиқҳий уламоларнинг бирор масала ечимини якдиллик билан қабул қилган қоидалари. Тўртинчиси эса, қиёс, яъни маълум манбаларда ҳукми йўқ нарсани иккинчи бир манбада ҳукми бор нарсага қиёслаб фикр юритдилар.

Абу Ҳанифа ҳам ўз ҳаётлари давомида ана шу қоидага тўлиқ риоя этдилар.

Юқорида келтирилган муқаддас оятлар ҳукмидан, ҳазрат Пайғамбаримизнинг муборак сийратлари, ўгитларидан, Ҳанафия мазҳаби асосчиси, табаррук олим имом Аъзам раҳматуллоҳи алайҳнинг тутган йўлларидан шуни хулоса қилиш мумкинки, Ислом дини умум жамият манфаатини ҳимоя қиладиган, зулмни, адолатсизликни, шахсиятпарастликни, ширкни қоралайдиган, мусулмон кишининг обрўсини иккинчи бир мусулмон биродари томонидан оёқости қилинишини қатъий ман этадиган диндир. У инсонларни доимо ўз устида ишлашга, илмга интилишга, илмни мукаммал эгаллашга, серғайрат бўлишга, ҳурфикрликка, Аллоҳга тобе бўлишликка, чаласаводлик билан пешволикни даъво қилмасликка чақиради.

Расулуллоҳнинг ҳижратнинг ўнинчи йилида "Видоъ" ҳажидаги хутбасида айтган мана бу муборак сўзларини эслайлик-а:

"Эй инсонлар! Мени тингланг. Балки бу йилдан сўнгра сиз билан бошқа кўришолмасмиз. Исломиятдан олдинги замонга оид бутун жоҳилият одатларини оёғим остига олиб эзаяпман.

...Эй инсонлар! Аллоҳингизга етишажак кунингизга қадар, бугун қандай кун бўлган бўлса, бу ой қандай шарафли бир ой бўлган бўлса ва бу шаҳар (Макка) қандай муборак бир шаҳар бўлган бўлса, жонларингиз ва молларингиз ҳам шундай муқаддасдир. Ҳар бирингизнинг жон ва молингиз бошқа бирингизга ҳаромдир... Мендан сўнгра кофирликка қайтиб, бўлак-бўлак бўлиб, бир-бирингизнинг бўйнингизга урмангиз...

Сизга шундай бир нарса қолдираяпманки, унга содиқ бўлсангиз, янглиш йўлга кирмайсиз. У Аллоҳнинг китоби ва Расулининг суннатидир".

Исломдаги ҳақиқат, Тўғри йўл, Абадий саодат шу эди!

Жамиятимиз фиқҳи масалаларнинг сарагини саракка, пучагини пучакка ажрата биладиган фиқҳ олимларига жуда катта эҳтиёж сезмоқда. Бугун яна бир ҳақиқатни тан олиб айтиш керакки, ихтилофчи гуруҳларга қарши фақат маърифий курашгина самара беради. Исломнинг асл моҳиятини халқимиз руҳига қанча чуқур сингдира олсак, истиқлол душманларининг ғоявий курашлари шунчалик тез барҳам топади.

Шодиёр МУТАҲҲАРХОН ўғли

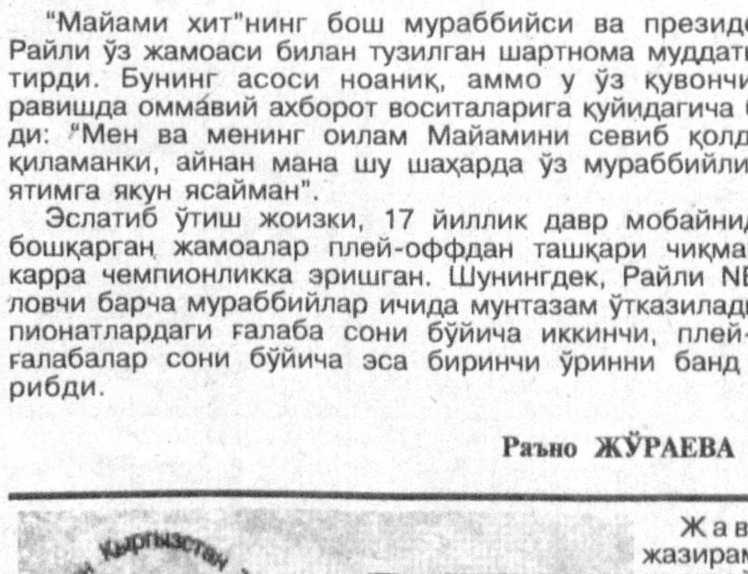

Жавзонинг жазирамаси. Кун шундай ёниб бормоқдаки, соя-салқин дея ўзингизни дов-дарахтлар тагига урасиз, кор қилмайди. Иссиқнинг зўридан миянгизнинг қопқоғи кўтарилгудек бўлади, дош беролмайсиз. Зўрға йўлак чеккасидаги гулзор ёнидан оқиб ўтувчи ариқ бўйига бориб чўк тушасиз-да, қўлбетингизни чаясиз. Салқинласин дея чаккангиздан сув қуйиб, атай артмайсиз. Ёноғингиздан тушаётган сув томчилари гўё ариқни қиздириб юборади. Оқиб ўтаётган зилол сувга тикилганча бир зум хаёлга толасиз. Жилваланиб оқаётган сув хаёлингизни узоқ-узоқларга оқизиб кетади... Ҳозиргина кўнглингизни беҳузур қилган офтобнинг қайноқ тафтию, жазираманинг нафасни қайтаргувчи дим ҳавоси ҳам унут бўлади...

Дарвоқе, оқар сувдек ўтиб бораётган умр - ғанимат. Унинг қадрига етмоқлик керак. Биз умрга менгзаган оқар сувнинг ҳам.

Газетамизда Оролни Қутқариш Халқаро Фонди Ижроия Қўмитаси GEF Агентлиги билан ҳамкорликда "Сув – тириклик манбаидир" рукнини очишга қарор қилдик. Мақсадимиз - халқимиз, айниқса, ёшларимиз ўртасида табиат, тириклик манбаи бўлмиш сув билан боғлиқ қадриятларни тарғиб этиш. Шоядки, ёшларимиз табиатимизни мусаффо, сувни тоза, атрофимизни озода сақлашда европалик тенгдошларидан қолишмасалар. Ниятимиз – табиатни асраб-авайлаш борасида ривожланган мамлакатлар аҳли орзу қилган юксак маданиятга эришиш. Ёш авлодни сувни, умрни қадрлашга одатлантиришдан иборатдир.

Янги рукнимизни икки ҳафтада бир маротаба мунтазам эълон этиб боришга ҳаракат қиламиз. Унда сиз томонингиздан юборилган сув билан боғлиқ қизиқарли маълумотлар, халқ орасида тилдан-тилга кўчиб юрган афсонаю асотирлар, ривояту ҳикматли сўзлар, мақол ва маталлар, шеър ва фикралар, шунингдек, фотосурат ва бадиий расмлардан кенг фойдаланиш ниятимиз бор.

НИЯТ

Қуйида муқаддас Қурон каримдан сув ҳақидаги оятларни ҳукмингизга ҳавола этмоқчимиз. Зеро, сувнинг тириклик манбаи эканлигига бундан ортиқ далил-исбот йўқдир. Бу бебаҳо неъматни асраб-авайлаш, кўнгил кўзи очиқ киши борки, дастурига айланмоғи лозимдир.

(Эй мушриклар), сизларни яратиш қийинроқми ёки осмонними?! (Яъни бутун ер куррасининг атрофини ўзга сайёралардан бирон зиён етмаслиги учун том-осмон билан қоплаб қўйишга қодир бўлган зот учун сизларни яратиш ёки қайта тирилтириш ҳеч гап эмас-ку!) Оллоҳ уни бино қилди шифтини баланд қилиб, тиклади. Ва (осмон)нинг тунини қоронғу қилиб, (ундан) кундузини чиқарди. Ва шундан кейин ерни ёйиб - текис қилди. Ундан **суви-ю**, ўтлоқларини чиқарди. Ва у (ер)га тоғларни ўрнаштирди. (Буларнинг барчаси) **сизлар учун манфаат бўлсин** деб (қилингандир).

Ван-нозиот сураси (27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 оятлар)

У (Оллоҳ) сизларнинг қайсиларингиз яхшироқ иш-амал қилиб яшашингизни синаш учун олти кунда осмонлар ва ерни яратган зотдир. Илгари У зотнинг арши сув устида **(яъни, у арш** остида сувдан бўлак **ҳеч нарса яратилмаган эди).**

(Эй Муҳаммад), қасамки агар сиз: "Шак-шубҳасиз, ўлганингиздан кейин қайта тирилурсизлар" десангиз, албатта, кофир бўлган кимсалар: "Бу очиқ сеҳр-жодудан ўзга нарса эмас", дейдилар.

Ҳуд сураси (7-оят)

"Эй қавмим, Парвардигорингиздан мағфират сўрангиз, сўнг Унга тавба-тазарру қилингиз, шунда У зот устингизга **осмондан ёмғир қуйдирар** ва куч-қувватларингизга яна куч-қувват қўшар.

Жинояткор-гуноҳкор бўлган ҳолингизда юз ўгириб кетмангиз!"

Ҳуд сураси (52-оят)

(Эй Муҳаммад, у мушрикларга) айтинг: "Хабар берингизчи, агар, (баногоҳ **ичар) сувларингиз (ер тубига сингиб кетар бўлса**, у ҳолда ким сизларга оқар сув келтира олур?!) (Жонсиз бутларингизми?! Бас, нега у бефойда – бежон бутларни Меҳрибон Оллоҳга шерик қилиб олдингизлар?!)"

Мулк (Таборак) сураси (30-оят)

Рукнни Н.ОЧИЛОВ тайёрлади

Ўзингни англаб ет!
ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА
5 - 11 июль
27-(180)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир **Хуршид ДЎСТМУҲАММАД**

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Наим КАРИМОВ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР, Норали ОЧИЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Амирқул КАРИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Зокиржон АЛИБЕКОВ
Топшириш вақти — 21.00
Топширилди —18.00
Буюртма — Г - 225

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi. Sahifalovchi: Sh.SAYDALIYEV

Ҳангома

НАРДАНИНГ АЛДОҚЧИ ЗАВҚИ

Абдулазиз аканикидагилар тўй тадорикига тушиб қолишди, ҳадемай каттакон ҳовлида гиж-бадабанг никоҳ оқшоми бўлади. Ҳозир эса қурилиш, таъмирлаш, ҳашар ишлари қизиб кетди. Бундай вақтда бош қашишга вақт топилмайди. Чоп-чоп, югур-югур — қанча одам келса иш-юмуш бошдан ошиб ётибди.

— Э, ҳорманглар, қани, бизгаям хизмат борми?

Юмшоққина бўлиб кириб келган меҳмонга Нодира кеннойининг кўзи тушди.

— Келинг, келинг, — деб илтифот кўрсатдию, ичида ўйлади: "Жа, хизмат қилиш, катта-а, қайтага нозандай ишлаётганларни чалғитади!"

Меҳмон атойи худо, қизлар дастурхон солишди, Нодира кеннойи ялтур-юлтур қанд-курс, писта-бодом дегандай олиб чиқа бошлади.

— Э, буларни кўз-кўз қилманг, янга, ҳали тўйда қудаларга қўясиз, — деди меҳмон. — Бизга манавиндан яхшиси йўқ.

Меҳмон шундоққина бир той пахта устида турган нарда тахтасига имо қилди.

"Айтмадимми?!" деди ичида Нодира кеннойи, норозиланганини сездирмай, сўнг овоз чиқарди:

— Ўртоғингиз ҳам бир ишга қўл урмай ухлаганлари-ухлаган.

— Ухлаганим йўқ, — деди Абдулазиз ака, — мафкурамни пишитяпман.

— Вой-вой-эй! Мафкура эмиш!..

— Азиз Несинни ўқиётгандим. Уям мафкура-да, маърифат-да!.. Мана, Наби, сен айт, гапим тўғрими?

— Тўппа-тўғри, — деди меҳмон мезбоннинг гапини тасдиқлаб. — Одамлар Азиз Несинниям ўқимай қўйди-ей!

— Маънавиятим жойида, энди бир қўл нарда ташласак...

— Қўй-эй, шунча иш турган жойда... — хижолат бўлиб деди Наби.

— Би-ир партия! Битта ўйнаймиз-да, тўхтатамиз!

Нарда столга олинди, тошлари терилди. Нодира кеннойи ичкари уйдан пастак курси олиб чиқди, оҳ-оҳ, шиш-беш ташлашга барча шароит муҳайё этилди! Шу пайт Абдулазиз аканинг укаси Қобилжон кўринди.

— Мана, Қобил, сен ке, бир қўл ташла!

Салом-алик ўлда-жўлда қолиб, ўйин бошланди.

— Би-ир қўл! Одамми алдаб қўяди бу тушмагур, — деди Наби дона суриб. Ҳовлига аланглади. — Ў, роса иш қизиптию, роса тўйбоп бўлади-да, ҳовлиям!..

Қобилжон акасининг яқин жўрасининг доим ҳурматини жойига қўяди, аксига олиб, биринчи партияда меҳмонни доғда қолдирди. Қобилжон меҳмонни хижолатбозликдан халос этиш ниятида, зудлик билан доналарни қайта терди. "Тиқ-тиқ" давом этди. Аксига олиб, кейинги "қўл" ҳам Қобилда кетди.

— Разминка, ака, одатда икки қўл разминка ҳисоб. Ўйин энди бошланади.

Қобилнинг бу гапи Набига далда берди. "Би-ир қўл" ниятида бошланган ўйин чунонам авж олдики, меҳмон қаторасига уч марта ғалаба нашидасини сурди. Қобилжон қолиб, Абдулазиз ака кўзига ишонмади.

— Э, қанақа укасан? — деди ҳазил аралаш ранжиб. — Бунинг додини ўзим бермасам!.. Қараб турингглар, помидор қилиб юбораман!

— Кўрамиз, ташла-чи! — деди Наби кулиб.

Абдулазиз аканинг ваҳимасига укаси, укасининг ўртоғи Дилшод, ўғилчалардан Алишер, Анвар тўпланишди. Бироқ, Абдулазиз аканинг дағдағаси узоққа бормади. Ўйин охирига етмаёқ унинг таслим бўлишдан ўзга чораси қолмади. Набининг рўпарасига яна Қобил ўтирди — натижа ўша-ўша.

— Хаккирий чиқса эди, жағингни эзиб қўярди-я! — деди Абдулазиз астойдил жиғибийрон бўлиб.

— Хаккирийси нима дегани? — сўради Наби.

— Нарданинг короли, дегани!

— Чақир, ўша қиролингни! — атайин жиғига тегди Наби.

— Ия, ана, ўзи чиқди! — Қобилжон дарвозадан кириб келган бошқа Дилшодни кўрсатди.

— Ҳашар қолиб, нардабозликми?! — деди кулиб Дилшод.

— Ке, хаккирий, манави акангни эзиб қўй!

Абдулазиз аканинг ўзи, укаси, ўғли, жиянлари, ҳатто Нодира кеннойи бутун умидни Дилшод хаккирийга боғлашди. Афсуски, Набининг тоза омади чопадиган кун эканми, бу ўйинда ҳам маҳорат кўрсатди.

— Устаю ҳашарчиларингни ҳам чақир, — деди у дўстига.

Абдулазиз аканинг куёв бўлажак ўғли Фарҳод, кичиги Беҳзод рўпара келди, ютолмади, кенжатой Анвар мовий кўзларини жовдиратиб, "Биттанглар ҳам эплай олмайсан!" деб зарда қилганича кўчага чиқиб кетди.

Алишер ютқазди. Яна бир Дилшод ютқазди. Яна Қобилжон... Абдулхай ака кўриндию, ҳамма хурсанд бўлиб кетди, гўё бўйсунмас Набига бас келадиган одам топилгандек эди. Бироқ, Абдулхай ака меҳмоннинг важоҳатини сезди чоғи, "Мен нарда ўйнамайман, бильярд бўлса бошқа гап" деб ўзини четга олди.

— Тўлқин тоғамни уйидан опке! — деди Абдулазиз ака ўғлига. — Тоғам олим одам, зора бунинг адабини берса!

Фарҳод машинага газ босди.

Кун кеч бўлди, чироқ ёқилди, нарданинг алдоқчи завқи бир ҳовли одамни чалғитиб, овораи сарсон қилиб қўйди.

— Мақсуд бўлмади-да! — деди афсусланиб Қобилжон.

— Қайси Мақсуд?

— Раҳматли Маҳмуд аканинг ўғли, ўзи — уста. Ман-ман деганни эзади.

— Чақиринглар, — амр қилди Наби талтайиб.

— Бугун туғилган куни, улфатчилик қилиб ўтиргандир бирон жойда.

Хуллас, вақт алламаҳал бўлиб қолди, иш эмас, Европа биринчилигининг финал ўйини ҳам эсдан чиқди.

— Мана, финал! — деди Наби ҳамманинг устидан кулиб.

— Жилла қурса, Адҳамни айтиб ке! — деди Абдулазиз ака укасига.

Шу орада Наби ўрнидан жилди, кўпчилик билан хайр-маъзурни насия қилиб, кўчага чиқиб, қоронғиликка ўзини урди. Беҳуда ўтган кунидан ачиниб, устига-устак қанча одамнинг вақтига хиёнат қилганидан ранжиб катта кўчага етай деганда шошилинч келаётган Адҳамни кўрди...

ЖАМШИД

Ташриф

"ЎН САККИЗ"ГА КИРГАН КЎНГИЛ ОРЗУЛАРИ:

"Ярим дийдорингиз", "Намасте, Ҳиндистон!", "Дилкаш учрашув"

Меҳр қандай яхши! Муҳаббат қандай яхши! Аслида ҳам инсоннинг кўрки бўлишга арзийдиган туйғулар шулардир. Инсон нима ишга қўл урса қалбида шу ҳислар жўш урмоғи керак. Малоҳат опа Турдиева ана шундай аёлдир. Шу аёл бошқалардан кўра менга кўрклироқ, азизроқ бўлиб туюлаверади. Унинг тим қора кўзларида кулгу-да бор, мунг ҳам бор. Серғалва дунёнинг жондан ўтиб кетгувчи ташвишлари оз дейсизми? Балки, шу ташвишларнинг муҳридир унинг кўзларидаги мунг. Ишонинг, кўзларидаги кулгу ифодаси умидларининг оппоқлигидан, армонларининг дилбарлигидан.

У салкам 20 йилдан буён Ўзбекистон радиосида хизмат қилиб келмоқда. Қалбида 20 йил, йўқ-йўқ, 20 минг йилларнинг иштиёқи, ширин-ширин ташвишлари бор. Икки жажжи қизалоқ Гулруҳ ва Гулмира унинг энг муаззам шодлигидир. Малоҳат опа билан ҳамсуҳбат бўлиш нақадар яхши. Бир суҳбатлашсанг анча вақтгача бу суҳбат хаёлингда давом этади.

Мен уни саволларга кўмиб ташлайвераман. У эса баъзан маҳзун, баъзан жилмайиб, гоҳо хандон отиб жавоб беравe-

ради. Бу суҳбат четдан қараганларга алмойи-алжойи бўлиб туюлиши мумкин. Бироқ мен учун барибир қадрли.

— Сиз нима учун "Ёшлар" радиоканалига ишга ўта қолдингиз? Хорижий мамлакатларга эшиттиришлар бериш бош бошқармасида ишлаб юраверсангиз бўлмасмиди?

— Қариларга нима бор "Ёшлар" каналида демоқчисиз-да (кулиб).

— Йўғ-э! Кирган бўлсангиз энди...

— Ўн саккизга... Кўнглимда ажойиб эшиттиришлар умиди пайдо бўлди. Бу орзуларни рўёбга чиқарилиши учун менга ёшлар каналидан яхшиси йўқ. Бунинг устига мухлислар билан тўғридан-тўғри мулоқотда бўлиш қанчалар завқли. Тўғри, бунинг ўзига яраша масъулияти бор. Қатъиятлилик кишининг ишлари олға силжишида кўмакчи бўлар экан.

— Сиз келдингиз-у "Намастэ, намастэ" деб қўшиқ айтадиган бўлиб қолдими-ей "Ёшлар"?!

— Ҳинд қўшиқлари шайдосиман. Эсингизда бўлса, бир вақтлар "Намастэ" деган кўрсатув бўларди. Уни ҳиндшунос Аҳмаджон ака тайёрларди. "Ёшлар" каналида иш бошладим-у Аҳмаджон ака билан ҳамкорликда шу кўрсатувнинг радиовариантини тайёрладим. "Намастэ, Ҳиндистон" деб ном қўйдик унга. Ушбу эшиттиришда биз ҳинд байрамлари, урф-одатлари, сиёсати, иқтисоди, адабиёти, бетакрор санъатлари хусусида ҳикоя қиламиз. "Ёшлар" каналида иш бошлаганимга икки йил бўлди. Анча мухлислар орттирдим. Эшиттиришларимга келган мактубларни ўқиётганимда севинчимни яшира олмайман.

— "Ярим дийдор"ингиз...

— Балки эшиттиришларимга келган мактублар шундай саҳифа тайёрлашимга туртки бўлгандир. Ахир, кимдир бизга мактуб ёзади-ю, уни эътироф этмай бўладими?

— Сиз билан бўлган суҳбатларга исм қўйиб беришимни сўрашганида "Дилкаш учрашув" деган бўлардим.

— Ҳа, "Дилкаш учрашув"ми? Азалдан бизнинг халқимиз юксак иқтидор соҳиби бўлиб келган. Биз билан замондош ҳаммамизга ибрат бўла оладиган ёшларимиз, умуман, кишиларимиз кўп: хоҳ у шоир, хоҳ санъаткор. Улар ўз юрти, ўз эли учун ёниб хизмат қилаётган экан, нега уларнинг фаолиятини ёритмаслигимиз, бошқаларга ибрат қилиб кўрсатмаслигимиз керак? Ахир, "Дилкаш учрашув" ҳамманинг дилини мунаввар этмайдими?

Хуллас, менинг саволларим тугамайди. Малоҳат опа ҳам жавоб беришдан эринмайди. Нимагадир суҳбатлашиб бўлганимдан сўнг хаёлимда шу сатрлар айланаверади:

Дунё, менми, шундай наргисдай жусса,
Яримта кўнглимда ўйларим бутун.
Эй, сен, кўзларимни яшнатган ғусса,
Мен, ахир, бир келдим, бир марта келдим.

Зумурад бу тонглар кўзим оқидан,
Қароғим қорайди... қайдасан бахтим.
Кунлар куйиб берар кўнглум оҳидан,
Мен, ахир, бир келдим, бир марта келдим.

Очилгинг келади сенинг ҳам ғунча,
Нетай, олам кенгмас, ҳаво бунча дим.
Мен минг йил йиғлайман бир сўз айтгунча
Мен, ахир, бир келдим, бир марта келдим.

Оҳ, соғинч ёшлари кўзимда жиққа,
Жунжикиб кетади бу ҳисдан этим.
Мен энди келмайман, келмайман бошқа,
Мен, ахир, бир келдим, бир марта келдим.

Менми, ялпиздай ё, наргисдай жусса,
Умидим — кўкларга элтгувчи шаҳдим,
Эй, сен кўзларимни яшнатган ғусса
Мен, ахир, бир келдим, бир марта келдим.

Билмадим, бу ҳам Малоҳат опага бўлган чексиз ҳурмат ифодасидир. Ўйлайман, яхшиямки, яхши одамлар бор.

Ғ.АҲАД ўғли

Диққат! Диққат!

Газетамизнинг қадрли муштарийлари! Қуйида берилаётган саволимизга биринчи бўлиб жавоб топсангиз, "Ёшлар" радиоканалининг махсус совғасига эга бўласиз.

"Ҳумоюннома" асарининг муаллифи бўлган бобурий шоирани биласизми?

Эслатма: саволларга жавоб топгач, 4 кун ичида мазкур купонни "Ёшлар" радиоканалига топширишингиз шарт! Ғолибларга "RADIO-RECORDS" студиясининг совғалари берилади.

Ҳажвия

ХАМИРТУРУШ

Ялангтўш нонвой нон ёпилган бир қоп үндан қолган фойдани сарҳисоб қилиб, аста мийиғида кулиб қўйди. Ёмон эмас, бир қопдан тенг ярим фойда, демак зувалани яна бир оз ихчамлаштирсам, фойданинг тагида қоламиз. Яшавор, Ялангтўш, яшавор, нонвой! Нонни пуллаб бўш аравачани тандирхона олдига қўйган нонфуруш бола устозининг оғзи қулоғидалигидан ҳайрон бўлиб сўради:

— Тинчликми, устоз, жа ўзингизга ўзингиз гапириб куляпсиз?

— Э-э, сен сўрама, Дангалвой, ҳадемай битимиз тўкилиб қолади-ёв.

— Наҳотки? Ҳозирги пайтда битнинг номи бору, ўзи йўқ-ку.

— Боласан-да, Дангалвой, боласан, бўтам, бит дегани ҳалиги бурганинг улфати эмас, нақд бойлик, пул.

— Пул?

— Ҳа, пул, сен нон сотишдан чарчамасанг бўлгани, бола, мен зувалани кемтиб-кемтиб узавераман, қарабсанки, пул сувдек оқиб келаверади.

— Шундоқ ҳам яхшигина пул қилаяпмиз-ку, устоз.

— Пулни кўпайтиришнинг осон йўлини топдим, болакай, ҳа.

— Нима, яна кунига қўшимча бир-икки тандир ёпарканмиз-да, балки арзонроқ ун топгандирсиз?

— Шу кунларда қўшимча ун топишнинг ўзи бўлмайди, укам. Ундан тежаб, хамиртурушга зўр берамиз, керак бўлса, бир-икки кило содани ҳам аямаймиз. Энди керагидан ҳам кўпроқ соламиз, кўрибсанки, эллик сўмлик битта нонинг иккита бўлади, ана сенга пулу, мана сенга пул!

— Ишқилиб, хамиртуруш, сода солавериб мижозлардан ажраб қолмасак бўлгани.

— Э-э, укам, бозорда ким кўп — харидор кўп, бири олмаса, иккинчиси олади. Шу пайтгача бирорта нон қайтдими? Йўқ! Билсанг, одам нон билан тирик. Гўшт, мева-чева емаса емайдики, нон ейди.

— Ҳалиям, устоз, бир арава нонни сотгунча қип-қизил артистга айланаман, баъзилар "ҳў бола, бу нонингдан кунгина эмас, ой ҳам кўринадиган бўлиб қолаяпти-ку. Ахир олдинлари эллик сўмга катта уй нони ёки уй патири беришарди. Бу сенинг нонингни ғози қочгандан қочаяпти. Устозингга айт, бироз инсоф билан зувала узсин", дейишяпти.

— Қанақа инсоф, ҳали ҳам инсоф биз нонвойларда бор, қани энди бу ун дегани дўконларда босилиб ётсаки, зувалани дадилроқ узсак, инсофни биздан эмас, анави қўл тарозисида икки кило картошкани уч килога пуллаётган "тадбиркор"лардан, тенг ярмини суяк қилиб гўшт сотаётган қассоблардан талаб қилишсин. Гап шу, навбатдаги тандирдан бошлаб энди бир кило ундан бешта эмас, еттита нон чиқарамиз. Ноннинг савлати ўша-ўша қолади. Муҳими, сен булбулигўёдек сайрашдан толма. "Кеп қолинг, иссиқ, седанали, кунжутли нон, уста Ялангтўш нонвойнинг ўзи ёпган! Чайнамасангиз ҳам оғзингизда эриб кетади" ва ҳоказо.

Хулласи калом, Ялангтўш нонвой хамирга хамиртурушни аямай солаверди, нонлар дамланган ёстиқчадек семираверди. Болакай эса бозорга қатнаб сайрашдан чарчамади. Бир кун жарақ-жарақ пулдан маст бўлган болакай аста устозига гап қотди:

Устоз, ҳо устоз!

Нима дейсан?

— Бу, нонимизнинг зуваласини янада кичикроқ қилиб нонни семиртиришнинг иложи йўқмикан-а?

Нега иложи бўлмас экан, иложи бор, бўлганда қандоқ.

— Менда велосипед дамлагичи бор, балки зувалаларни дамлаб кўрармиз-а.

— Нималар деяпсан, болакай, хомсан-да хом. Нима, зувала дегани резинкамидики, уни дамласанг. Хамиртурушни яна икки ҳисса кўпайтирамиз, вассалом! Ана, нон заводи чиқараётган олий навли ноннинг ичи арининг уясидек ғовак-ғовак, сал пуфласак учиб кетади.

— Ишқилиб, бизнинг нонларимиз ҳам учиб кетмаса бўлгани-да. Бу кетишда нонимизнинг ўртаси қоғоздай юпқа бўлиб қолиши ҳеч гап эмас.

— Учмайди, мана сенга серхамиртурушли бир тандир нон ёпиб берайки, қандоқ қотиб қолганингни билмай қолгин. Қани, аравачангни тўғрила.

Аравача енгил-елпи нонларга тўлди. Болакай нонлар устига энди латта ёпиб бозор томонга юрувди ҳамки, бирдан шамол кучайиб, тўс-тўполон кўтарилиб, уюр ҳосил бўлди. Аввал нонлар устидаги латта чирпирак бўлиб учди. Кейин нонлар худди учар ликопчалардек осмонга турна қатор бўлди.

— Ҳай-ҳай, ким бор, нонларни ушланг, вой нонларим, қаёққа учаяпсизлар? — дод-вой солди Ялангтўш. Шу пайт осмондан кутилмаган овоз келди:

— Хайр, устоз, алвидо, биз энди аввалгидек одамлар севиб ейдиган оби нонлар эмас, хамиртурушлармиз, алвидо, алвидо...

Хамиртуруш, хамиртурушлармиз!..

Ўткир ЖЎРА

Санобарга келинлик кўйлагини кийиш, ўзга хонадонга "ёр-ёр" билан кириб бориш насиб этмади. Мустақил ҳаётга ота-онасининг дуоси билан эмас, шошма-шошарлик билан қадам қўйди. Ҳали ўн еттига тўлиб улгурмаган қиз ўткинчи ҳис-туйғулар қурбони бўлди. Ҳаёти издан чиқди...

Сабаби, у вояга етган муҳит, яъни оиланинг ҳамжиҳат эмаслиги. Ота-она нафақат оилада, жамиятда ҳам ўз масъулиятини ҳис этишмаганлигида.

ЎКИНЧ

БОЛА НИКОҲСИЗ ТУҒИЛДИ

Гулдай фарзандларига тўғри тарбия беришолмаганида. Аслида, тўғри тарбия бериш учун, аввало, ота-онанинг ўзи тарбияли бўлмоғи лозим эмасми?

Шунинг учун ҳам Санобарнинг никоҳсиз фарзанд кўришига сабабни онасидан ахтаргим келди. У яшаган муҳит — оиласига тўхталишни лозим топдим.

Баъзида аёлларнинг пул кетидан қувиши яхшиликка олиб келмайди. Борига шукр, йўққа қаноат қилиш эса аёл зотига ярашади. Лекин, Маҳбуба қўшниси билан савдо-сотиқ қилишни бошладию, уйидан ҳаловат йўқолди. Эрта кетиб, кеч келишлари, баъзида юртма-юрт кезишлари эрининг нафсониятига тегди.

Ахир, эркак киши кўчанинг одами, сиз-чи? Сиз кўчадан бери келмасангиз, болалар тарбияси билан ким шуғулланади? – асабийлашди Раҳим ака.

– Санобар кап-катта қиз бўлиб қолди, укаларига қарайверади-да, – пинагини бузмади Маҳбуба.

Хотинига гап уқтириш бефойда эканлигини билдию Раҳим ака қўл силтаб, кўчага чиқиб кетди.

Маҳбуба қўлига тушаётган мўмайгина пулларни кўриб боши айланди. Ҳатто, шериги билан фирибгарлик кўчасига ҳам кирди. Ўзгаларнинг ҳақига хиёнат қилди. Охир-оқибатда, аёл боши билан суд курсисига ўтирди, озодликдан маҳрум бўлди.

Раҳим ака бу исноддан боши эгилди, уйга кам келадиган одат чиқарди. Хотинига аччиқ қилиб болаларини унутгандай бўлди. Қаровсиз қолган фарзандларининг тарбияси бузилди. Санобарнинг ёнига ҳар хил йигитлар келишадиган бўлди. Қўшнилари уни ўртага олиб насиҳат қилишди. Лекин Санобар ўз билганидан қолмади.

Кейин эса...

Раҳим ака қизи ҳақидаги миш-мишни эшитдию, қишлоқдан чиқиб кетди. Бу билан ўзининг бошини олиб қочди, ўзича. Орият қилди чоғи. Лекин, оталик масъулиятини эртароқ ҳис қилганида, болаларини қаровсиз, балоғатга етган қизини эътиборсиз қолдирмаганида, эҳтимол, Санобар боши берк кўчага кириб қолмасмиди?..

Нима бўлганда ҳам бир оила ҳамманинг кўз ўнгида бахтсизликка юз тутди. Бу орада афв туфайли Маҳбуба ҳам озод бўлди. У тавбасига таяниб, уйига келганида эса оила қулаган, ота йўқ... Маҳбубанинг боши қотди. Қизини қийин-қистовга олгани билан бўлмади.

Бола туғилди.

Норасида гўдакнинг бемаврид дунёга келиши буви бўлмиш Маҳбубага тинчлик бермади. Уни уйга олиб келишга келдию, қизини кўз очирганини қўймади. Санобарнинг эса болага меҳри туша бошлади. Энди онасининг болани уйдан йўқотиш ҳақидаги фикри юрагига санчилди.

— Қўйинг, ойи, ҳаётим нима бўлса бўлди, энди қизимга яхши она бўламан.

— Бекорларни айтибсан. Менга никоҳсиз туғилган боланг керак эмас. Биров билан гаплашиб қўйдим. Фарзанди йўқ экан. Келиб олиб кетишади. Айтганимизни беришади ҳам.

— Ойи, сиз айтганингиздай пулига бир кийиниб ҳам оларман. Нима, кейин усти-бошимга термулиб ўтираманми?

— Керак бўлса, ўтирасан. Бўлмаса, болангни олиб, кўзимдан йўқол!

Онасининг бу қадар ўзгариб кетганлиги, ҳатто болани сотишдан ҳам тоймаётганлиги Санобарни эзиб ташлади. Шу бола туфайли ҳаётга бошқача назар ташлай бошлаган Санобар ҳаммасига қўл силтади – рози бўлди.

Бағрини тўлдириб турган гўдаккинанинг ўрнини жонсиз жиҳозлару, ялтироқ кийимлар эгаллади. Энди у гуноҳининг меваси — болажонини соғинганда ойнаи жаҳон мурватини бурайди, унда қандай кўрсатувлар берилмасин, жажжи қўлчалари билан талпинаётган дилбандини кўргандай бўлади. Бола кўтариб юрган аёлларга кўзи тушганда кийим-боши ўт бўлиб ёндиради...

Ҳа, у инсонга бир марта бериладиган ҳаётда қаттиқ янглишди. Уни тўғрилаб ҳам, ортга қайтариб ҳам бўлмайди. Оналик мартабаси унинг ҳаётини бир кун изга солиши мумкин эди. Вақти келиб шу боласи туфайли бефарзанд бир хонадонни тўлдириши ҳам мумкин эди. Ҳа, "эди"... Лекин гуноҳга ботди. Онаси кўзлари жовдираб турган норасиданинг уволидан қўрқмади.

Энди Санобарнинг ўкинч тўла кўзларида "Билмайин босдим тиконни, тортадирман жабрини..." – деган маъно қолди.

Зумрадхон АБДУЛЛАЕВА,
Андижон вилояти Олтинкўл тумани "Олтинкўл" газетаси ходими

Китоб

"Гўшангага ёруғ йўл"

Ўндан ортиқ илмий, юздан зиёд оммабоп мақолалар муаллифи, шифокор-андролог Ўктам Муҳаммад Мурод (Кўчқоров)ни танимайдиган киши камроқ бўлса керак юртимизда. Унинг "Келинликнинг оқ либоси" илмий-маърифий асари-ку ёш келин-куёвлар ўртасида қўлма-қўл бўлавериб титилиб кетганидан бир неча бор қайта нашр этилди. Шунингдек, олим яқиндагина нашрдан чиққан "Хотин-қизлар энциклопедияси"нинг ҳаммуаллифларидандир.

Куни кеча "Янги аср авлоди" нашриёти Ўктам Муҳаммад Муроднинг "Гўшангага ёруғ йўл" деб номланган 1-китобини босиб чиқарди.

"Худо хоҳласа, "Чимилдиқ сирлари" деб номланган ушбу рукнимизни давом эттириб, ушбу йилда "Никоҳнинг биринчи кечаси", "Эркакнинг иккинчи юраги" ва "Зино исканжасида" номли китобларимизни ҳам Сиз азизларимизнинг ҳукмингизга ҳавола этиш ниятидамиз", деб ёзилади китоб сўнгида.

Қуйида ушбу китобдан парчалар берамиз:

"Жинсий тарбия — умумахлоқий тарбиянинг ажралмас таркибий қисми бўлиб, у баъзилар ўйлагандек, фарзанд балоғат ёшига етган даврдан эмас, билъакс унинг гўдаклик давриданоқ бошланиши керак. Америка олими А.Кинзининг кузатишича, жинсий ҳиссиётларга ўхшаш ҳис-туйғуларни илк бора сезиш қизларда 4 ойликдан, ўғил болаларда эса 5 ойликдан бошланиб, у худди катталар организмидаги физиологик ўзгаришларга ўхшаб кетар экан".

"Ўсмир фарзандингиз дискотека, пляж, парк каби гўшалардан ҳар доим ҳам сиз ўйлаганчалик ҳордиқ олиб қайтмасдан, ҳирс гирдобида безовталаниб қайтиши ҳам эҳтимолдан холи эмаслигини кўзда тутинг".

"Айрим қизлар кўкракларининг диркиллашидан андиша қилиб, кўксиларини ичга тортиб юрадилар. Бу эса гавданинг меъёрий ўсишига салбий таъсир этиши туфайли нафас олиш аъзолари ва юрак хасталикларини вужудга келтириши мумкин. Айрим қизлар эса узоқ вақтгача кўкракларини бирор материал билан сиқиб ўраб юрадилар. Натижада, сийналар ялпайиб, хунуклашиб кетиши билан бир қаторда, келажакда кўкрак бези касалликлари вужудга келишига маълум даражада сабаб бўлади. Бу ёшдаги қизлар ҳар жиҳатдан қулай, иқлимга мос, табиий, одми матодан қилинган сийнабанд тақсалар бас, хушқомат ва соғлом бўлишлари шаксиздир".

"Бокиралиқда уч фойдали жиҳат мавжуд:

а) бокира аёл илк дўст қадрини англаши боис, эрини севади ва у билан кифояланишга одатланади. Табиийки, олдин эркак синаган аёлга нисбатан эрига муҳаббатли бўлади;

б) бокира аёлни эри кўпроқ севади, чунки ўз рафиқасининг олдинги турмушини эслаш эркакнинг кўнглини ғашлайди ва эҳтиросининг сусайишига олиб келиши ҳам мумкин;

в) бева аёл албатта илк эрини кўп эслайди. Зеро, муҳаббат илк дўст билан кучлироқ бўлиши шубҳасиз".

"Тарихга назар ташлагудек бўлсак, 1524 йилда Англияда, 1533 йилда Олмонияда, 1562 йилда Фарангистонда ва XVII асрнинг иккинчи ярмида Ўрусияда ҳомилани сунъий туширган аёллар шафқатсиз ўлимга ҳукм қилинарди".

Гулида АБДУЛЛАЕВА,
Отабек НУРИДДИНОВЛАР
тайёрлади

КЎК ОСТИДА – ЕР УСТИДА

Эртак

Кўк остида, ер устида
Мавжуд эди якка уй.
Ҳамхонайди унда кўппак,
Ва бир неча зотдор қўй.

Қиш. Кунгайда баҳра олиб,
Она қўйлар чўзилар.
Эрта баҳор ой-кун тўлиб,
Потирлашиб қўзилар.

Ийиб серсут дангал совлиқ,
Кўзин мамнун юмади.
Кўкрагини қай бир қўзи,
Ҳимо-ҳимо эмади.

Мириқишиб баррачалар,
Қувалайди, қочади.
Қуйруқчасин ўйноқлатиб,
Ўз кетини очади.

Аллақайда ҳанграр эшак,
Уввос тортар бўрилар.
Аммо қўтон осойишда,
Хавф-хатардан қўрилар.

Ички бўлиб юрар кўппак,
Нияти бузуқ бироқ.
Унга бўлса қўйлар ҳаром,
Ўлақолса яхшироқ.

Шу алфозда дамлар ўтиб,
Қўзиларга жир битди.
Шох-шох ўйнаб қўчқорчалар,
Зўр камзўрни йиқитди.

Не тонг, бизга боболардан,
Ушбу нақл баёндир:
Бир қозонда икки бошнинг
Сиғмаслиги аёндир.

Эмин-эркин ўтган кунлар,
Хотиротга жилдилар.
Гарданларга арқон, тўға,
Якка охур қилдилар.

Еди — ётди, чалма отди,
Ботмон-ботмон семирди...
Қассоб этин чопиб тортди,
Кўппак суяк кемирди.

Ғайбиддин ФАЗЛИЕВ

Лев КОРСУНСКИЙ /Россия/

ОЛИЖАНОБЛИККА ҚАРШИ КАМТАРЛИК

Кўпчиликка маълум санъаткорлар оиласи ўзига хос хусусиятларга эга. Бир куни спектаклдан сўнг уйга келсам, стол устидаги вазада чиройли атиргулларни кўрдим, ҳайрон бўлиб хотинимни сўроққа тутдим:

— Мен рашк қилаётганим йўқ, фақат айт, бу гулларни ким берди?

— Илтифотли қўшнимиз, мени кечаги премьера билан табриклаб совға қилди. Сенинг эса эсингга ҳам келгани йўқ.

— Мени олижаноблик билан енгмоқчи бўлса, янглишади, — дедим-да, бозорга бориб бир катта даста лолаларни қўшнимизнинг хотинига совға қилдим. Унинг эри эса жавоб илтифоти сифатида хотинимга кўримли француз духисини совға қилибди. Мен эса эртасигаёқ олган бор мукофотимга бир даста атир-упа тўплами ва замонавий кўйлак олиб қўшни хотинга бериб чиқдим. У жуда хурсанд бўлди. "Сендан қолсам, отимни бошқа қўяман" дея жаҳлини ичига ютиб, олижанобликда ўзини тенги йўқ қилиб кўрсатиш мақсадида қўшним хотинимга тилла узук, гарнитур, "Жигули" автомашинасининг калитини совға қилди.

Мен эса камтарлик билан, оиласи бузилмасин деб, унинг хотинини тинч қўйдим.

Ҳабибулло АБДУЛМАЖИД
таржимаси

Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги 116-мактаб томонидан Худайбердиев Акмал Абдуахатович номига 1994 йилда берилган № 437369 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.